

Ŋwe ayi Pɔl ásamé mbaá εchomele bɔ́ Kras né Rom

Pɔl atamege εchomele bɔ́ Kras né Rom

¹ Me Pɔl, maá defwe Jisɔs Kras, ne nsáme ηwe yina. Εσωω aja me nnó mbe ηgbá Jisɔs ne achyεé me utó nnó ngaregέ abya melóméló wuú. ² Elé abya melóméló yina ne Εσωω anyεé nya meno te gachií gébégé ji apyεé bɔ́ ekpávέ bií ásamé né mmu ηwe wuú. ³ Abya melóméló yina átome ne Maá wuú, ji alu mpyáne mfwa Devid. Abyé ji ndere mekwaá. ⁴ Mendoó Ukpea aléré ne utó nnó Ji alú Maá Εσωω gébégé apyεé ji akwilé né negbo. Ji yimbɔ élé Jisɔs Kras. ⁵ Ne gétú ji, Εσωω aléré me galógáló, ne apye nnó me mbe ηgbá Kras ngaregέ bɔ́ né malɔ mme mako nnó áfyεégέ metɔ́ ne ji ne áwúgέ ne ji, ⁶ chóncho ne enyú abi Εσωω akuú nnó décho mmye ne Jisɔs Kras. ⁷ Getú eyigémbɔ ne nsáme ηwe yina eta nyú ako abi délú né Rom, enyú abi Εσωω ágboó ne enyú dɔ́ ne akuú enyú nnó débε bɔ́ bií. Nnɛnemmye nnó Nte sé Εσωω ne Ata Jisɔs Kras álérégέ enyú galógáló, ne ápye enyú débε né nesɔ.

Pɔl atamege Εσωω gétúgέ bɔ́ Εσωω abi dlú né Rom

⁸ Me mbɔ́ kpe mbe, ntame Εσωω wa gétúgέ enyú ako né genó eyigέ Jisɔs Kras apyεé eta sé, né gétúgέ bɔ́ ágaré abya metɔ́ ewé enyú défyεé ne Εσωω. Abya yimbɔ ake akwɔné malɔ mme mako.

⁹ Εσωω muú me mpyεέ utóó bií ne metóó wa meko, mmyε ké mangaré gé abya melóméló Maá wuú, alu nte sé wa nnó me mfyεέ enyú né mmyεmenene ya yéndégébé mpwwaá fó. ¹⁰ Nnεnemye nnó Εσωω apye me mkpe nge meti nana manchwó γε enyú, mbógé nnó mbó ne ji akεlege. ¹¹ Me nshyagé manchwó nge enyú nnó mpyε enyú débó εchye εwé Mendoó Ukpea εchyέέge nnó enyú débó εshye déwene né depóré Εσωω. ¹² Genó εyigé me njógé mbó gelú nnó εsé ne enyú depoógé ate né metóó εwé défyεέ ne Εσωω. Enyú dékágé poógé me né metóó εwé défyεέ ne Εσωω me ntó nkágé poógé enyú.

¹³ Aημε ba, nkelege nnó enyú dékaá nnó me nshuú ndó, ndó ne ndó manchwó gé enyú, nnó mpyε bóó abifó né meló nyú ntó afyεέ metóó ne Jisós wye ndere mpyεέ né maló ayifó ayi bóó abi álá pó bóó Jus. Yémbó kpaá te nana nge fó meti manchwó nge enyú wó. ¹⁴ Genó εyigé me mbóó mampye gelú nnó me mbó mangaré abya melóméló mbaá bóó abi ágene genjgbó ne abi álu ame gemua abi ákaá genó ne abi álá akágé. ¹⁵ Ndere elúmbó, nshyagé dóó mangaré enyú abi délú né Rom abya melóméló.

¹⁶ Nénde mmyε εgboó fó me mangaré abya melóméló. Ji ne awyaá utó Εσωω εbi uferegé yéndémuú ayi áfyεέ metóó ne Jisós né εfwyale gabo. Eló mbe ne bóó Jus ekwóné mbaá bóó Grek. ¹⁷ Abya melóméló yina agaregé ndere Εσωω apyεέ nnó εsé debe cho. Εσωω apyεέ mbó, mbógé défyεégé metóó ne ji te ula ulóó kpaá te kwyakwya, ndere asame né mmu ηwe Εσωω nnó, “Muú ayi Εσωω apyεέ ji abεέ cho gétúgé áfyεέ metóó ne ji abóó

genwá.”

Esowɔ achyεge nye efwyale mbaá bɔ́ abi ápyéé nchye

¹⁸ Esowɔ alere ndere metɔ́ esɔ́ ji né mfaánebuú ne bɔ́ abi ápyε gabo ne nchye. Nchye ayi bɔ́ bina ápyéé ágbéé nnó bɔ́ ákágé fɔ́ wáwálé ayi mekomejɔ́ Esowɔ aleregé. ¹⁹ Esowɔ achyεgé nye ebwɔ́ efwyale néndé yéndégenó eyigé muú abɔ́ mankaá né depɔ́ré Esowɔ, ebwɔ́ ákaá me geji. Esowɔ jimɔ́ apyéé ebwɔ́ ákaá geji. ²⁰ Ebwɔ́ ákágé gá fɔ́ gemεge bwɔ́ né mbaá gabo ayi ebwɔ́ ápyéé, néndé tε gébé eyigé Esowɔ akwyéé mfaá ne mme, bɔ́ áb ákágé kaá gefɔ́gé muú ayi ji alú né mbaá unó bi ji akwyéé yé elé alá agené fɔ́ ji ne amε. Unó bina ne uleregé utó bií ebi ula ubyéé ne ulerege ntó nnó ji alú Esowɔ wáwálé. ²¹ Ebwɔ́ akaá Esowɔ, yémbɔ́ áchyεgé fɔ́ ji enógé ewé abɔ́ manchyε ji. Yé mantamege ji atamegé fɔ́. Yémbɔ́ ákwe kenékéné né uferé bwɔ́ ne matɔ́ bwɔ́ ákwe kendeé eké gemua. ²² Ebwɔ́ aké awyaá défɔ́, yémbɔ́ álú lé ukekené bɔ́. ²³ Ebwɔ́ ályaá manógé Esowɔ muú alá gboó, alá nógé lé aló uka abi áfulé akwaá bɔ́ ágbɔ́, dénywɔ́ne, menya uká, ne eyi ekene uwyá mme.

²⁴ Ndere elúmbɔ́, Esowɔ alyage ebwɔ́ nnó ápyεgé gekwekwe gepɔ́ ne nnó apyεge unó bi uchyεgé mekpo unɔ́ né mbaá atε. ²⁵ Ebwɔ́ áshya mankame ne wáwálé ayi atome ne Esowɔ, alá ákame lé ne genó eyi gebyɔ́. Ebwɔ́ ánógé ne áfεgé lé unó bi Esowɔ akwyéé. Ashya manógé Esowɔ jimɔ́ muú akwyéé unó bina. Ji alu muú ayi esé débɔ́ manógé tε kwya kwyaá. Amen.

²⁶ Gétúgé ubobo unó bina ebi ebwó ápyeé, Esɔwɔ alyage ebwó nnó abɔ mmwɔlé mampyegé depɔré ubele etiré dégboó mmye. Andée bwó ályaá gefɔgé ubelé ebi ábɔ́ mambɛlegé ne ande, álá belé lé ne ate andée. ²⁷ Wye mbɔ́ ntó ne ande ályaá mambɛlege ne andée, álá belé elé ne ate ande. Ande ápyeé ubobo unó bi ugboó mmye ne ate ande. Getu eyigémbɔ́, ebwó ambɔ́ ákuú efwyale né gemɛge bwó ewé ebwó abɔ́ mangɛ gétúgé gabo bwó.

²⁸ Te mbaá ebwó áshya mamfere genó eyi gelú chó eyi getome ne Esɔwɔ, Ji alyage nnó ebwó áferege lé unó uboubo ápyegé unó bi muú álá bɔ́ mampyegé wó. ²⁹ Matɔ́ bwó agbeé ne nchye ufɔ́ ufɔ́. Apyeé gabo, ányeé manwaá, apaá bɔ́, áfyéé ame né unó bɔ́ bi cha, áwane bɔ́, ámmyeé mammye, ábwólege bɔ́, áteé wye lé gabo ne bɔ́, ne ájógé bɔ́ mesomeso. ³⁰ Achɔ́ mabɔ́ ate, apaá Esɔwɔ, áwyaá neɲa, ábwɛge mmye, ádoó ebwɔ ewɔme, ákwyɛge mati make ayi ápyeé nchye, áwuú fɔ́ ne ante ne amma bwó. ³¹ Alú unkekene bɔ́. Ányégémeno nnó ápyeé genó, ápyeé fɔ́ geji. Agené fɔ́ bɔ́ meshwe, ábálege matɔ́ ne bɔ́. ³² Yé lé ebwó ákaá chanéné nnó ebé Esɔwɔ eké bɔ́ abi ápyeé ufɔ́ unó bina abɔ́ mangbo, ebwó ápye fɔ́ lé ubiubi, áfegé ntó bɔ́ abi ápyeé ubi.

2

Esɔwɔ asɔ́ nyɛ mpa yéndémui

¹ Ngarege enyú abi désɔ́ mpa bɔ́, dékágé gá fɔ́ gemegé nyú gébégé déke désɔ́ mpa, yé debe ndé ufɔ́ bɔ́. Mbɔ́ ne elú wáwálé ne enyú ako néndé

ndere enyú désóó mpa yimbo, mbo ne enyú ambóó ntó dékwene mpa gétúgé nnó enyú ambóó abi délú ampane mpa dépyéé ntó wyeé ufóó unó ebimbo. ² Esé dékaá nnó Esowó asóó mpa wuú cho mbaá bóó abi ápyéé ufóó unó bina. ³ Enyú déferé nnó déké déjógé nnó bóó abi ápyéé ufóó unó bina ákwe mpa ne enyú ambóó ntó déké dépyéé wyeé ubi dékágé bo unó mpa Esowó? ⁴ Waá enyú débyaá mbo elé galógáló ayi Esowó aleregé, dépó etiré ji abyaá ne metóó ewé ji ákogé? Waá enyú dékaá fó nnó galógáló ayi Esowó aleregé alú nnó apye enyú dékwóré matóó nyú délyaa gabo wó? ⁵ Yémbó enyú denóó matóó ne détoó mekpo. Ndere elúmbó, enyú dépyembó lé nnó né bíí bi Esowó alerege nye metóó usóó wuú mbaá bóó abi ápye gabo, ji áchyéé enyú efwyale ewé enea kpaá épwo. Ne ji asóó nye mpa wuú cho. ⁶ Néndé Esowó achyege nye yéndémuú nsa ayi akwane ne ji né unó bi ji apyéé. ⁷ Né mbaá bóó abi ákogé metóó ápyéé wye galógáló ne bóó, ákelegé nnó Esowó achyéé ebwó ngó, enógé ne genwá eyigé álá gboó, Esowó apye nye ebwó abó genwá eyi gélágé byé. ⁸ Yémbó mbaá bóó abifó abi atéé lé gemege bwó, áshyá manwú genó eyi gelú cho ne ápye elé unó bi úlú gyeé, metóó esóó nye Esowó ne ebwó, achyéé ebwó efwyale. ⁹ Ne efwyale ne ubalé ubeé nye dóó né mbaá yéndémuú ayi apyéé gabo, eló mbe né mbaá bóó Jus ekwóné mbaá bóó Grek. ¹⁰ Yémbó yéndémuú ayi apye unó bi úlú cho, Esowó achyegé nye ji ngó, enógé ne nesó, eló né bóó Jus ekwóné mbaá bóó Grek. ¹¹ Mbó ne elu néndé Esowó agyale fó angya ne muú fó.

¹² Bóó abi álá kaá ebe Esowó wó, ápyege gabo

ánóme mme detu ndere bɔ́ɔ abi álá kaá ebe Esɔwɔ wɔ́. Ne bɔ́ɔ abi ákaá ebe Esɔwɔ, ápyegé gabo, Esɔwɔ ásɔ́ɔ mpa bwɔ́ ndere ebe ejɔ́ɔ. ¹³ Bɔ́ɔ abi áwuú lé ebe wuu ne álá pyéé fɔ́ genó eyigé ebe ejɔ́ɔ, Esɔwɔ ágarege fɔ́ nnó álú cho né mbe ushu wuu. Yémbɔ bɔ́ɔ abi áwuú ebe ne ápyéé genó eyigé ejɔ́ɔ, ebwɔ́ ne Esɔwɔ ágarege nnó álú cho né mbe ushu wuu. ¹⁴ Bɔ́ɔ abi álá pɔ́ bɔ́ɔ Jus, ákaá fɔ́ ebe Esɔwɔ wɔ́. Yémbɔ áké ápyéé genó eyigé ebe ejɔ́ɔ álá kágé, álerege nnó ákage genó eyi gelu cho ne eyi gelu gyéé, yé lé ebwɔ́ álá pɔ́ ne ebe. ¹⁵ Gepógé bwɔ́ gelere nnó genó eyigé ebe ekelegé, gelu né mmu matɔ́ɔ bwɔ́. Ne matɔ́ɔ bwɔ́ ntó ágaregé nnó genó eyina gelu wáwálé, te mbaá gébé eyifɔ́ ufere bwɔ́ ugarege ebwɔ́ nnó alu gyéé, gébé eyigé fɔ́ ugarege ebwɔ́ nnó álú cho, ¹⁶ mbɔ́ ne ebeé nye né bíí bi Esɔwɔ apyéé nye Kras Jisɔs asɔ́ mpa bɔ́ɔ néndé ji akaá unó bí úlú bíbíí né ufere akwaá. Mbɔ́ ne abya melóméló ayi me ngarege ájɔ́ɔ.

Ndere bɔ́ɔ Jus álú ne ebe

¹⁷ Mbɔ́gé wɔ́ ɔ́lú muú Jus, ne ɔ́lyíí mmye ne ebe Mosis, ɔ́doó ebwɔ́ ewɔ́me nnó ɔ́lú muú Esɔwɔ. ¹⁸ Nkaá genó eyigé Esɔwɔ akelage nnó wɔ́ ɔ́pyege, ɔ́kaá ntó genó eyi gelu cho ne eyi gelu gyéé gétúgé alere wɔ́ ebe. ¹⁹ Ne ɔ́kaá ntó nnó wɔ́ ne ɔ́jamé bɔ́ɔ ame nónómé meti ne ɔ́lú eke gengbɔ́ mbaá bɔ́ɔ abi alu né gemmua. ²⁰ Wɔ́ ɔ́fere nnó ɔ́kágé chyéé majye mbaá ukenkene bɔ́ɔ ne ɔ́lerege bɔ́ɔ abi álá ákage depɔ́ré Esɔwɔ. Ne ɔ́fere nnó ebe ewé wɔ́ ɔ́kaá ewyaá defɔ́ɔ deko chóncho ne wáwálé meko. ²¹ Wɔ́ muú ɔ́jyéé bɔ́ɔ majyéé, wɔ́ ntó ɔ́chyege fɔ́ geme jyé majyéé? Wɔ́ ɔ́garege bɔ́ɔ nnó, ájogé fɔ́ ejo, yémbɔ

wɔ mbɔɔ ɔjoo. ²² Wɔ aké bɔɔ ákwege fɔ ulɔ, wɔ mbɔɔ ɔkwene. Ɔpaá aló uka yémbɔ ɔjoo ɛjo né matoó bwó. ²³ Wɔ ɔdoó ɛbwó ɛwɔme nnó ɔkágé mabe Ɛsɔwɔ, yémbɔ ɔchyege Ɛsɔwɔ mekpɔ unɔɔ gétúgέ ɔkwene mabe jíí, ²⁴ néndé asá né mmu ηwe Ɛsɔwɔ nnó, “Bɔɔ abi álá pɔ bɔɔ Jus, áchɔɔ mabɔ Ɛsɔwɔ gétúgέ genó ɛyigé enyú bɔɔ Jus dépyéé.”

²⁵ Mansɔ muú nsɔ nnó abe muú Jus, alú genó gelógélɔ mbɔgέ muú aké abelege mabe Ɛsɔwɔ. Yémbɔ mbɔgέ ɔla ɔbelege mabe Ɛsɔwɔ, ɔlú wye ɛké muú ayi álá asɔɔ ji nsɔ wó. ²⁶ Mbɔgέ muú ayi álá asɔɔ ji nsɔ wó aké abelege mabe Ɛsɔwɔ, nnó Ɛsɔwɔ asele fɔ ji nnó alú wye ɛké muú ayi asɔɔ ji nsɔ? ²⁷ Nɔere elúmbɔ, bɔɔ abi álá asɔɔ ɛbwó nsɔ wó, yémbɔ ábelegé mabe Ɛsɔwɔ, ɛbwó alerege nyε enyú nnó dékwe mpa, néndé yé lé enyú déwyaá mabe Ɛsɔwɔ né ηwe ne asɔ enyú nsɔ dékwene áji. ²⁸ Muú ayi alu muú Jus wáwálé apɔ fɔ ayi awyaá geloge bɔɔ Jus né mekɔ menyammyε. Yé nsɔ ayi wáwálé apɔ fɔ genó ɛyigé afyεé muú né mmyε bɔɔ ágεne. ²⁹ Muú ayi alú muú Jus wáwálé alú elé muú ayi asɔɔ ji nsɔ ayi metɔɔ, mmyε ɛké Mendoó Ɛsɔwɔ ɛpyεé nnó ji akwɔre metɔɔ wuú abe cho né mbe ushu Ɛsɔwɔ. Elé Mendoó Ɛsɔwɔ ne ɛpyεé utɔɔ bina ɛpɔfɔ mabe ayi asame mme. Yéndémuú ayi akwɔré né gefɔɔ ɛyina, alu muú ayi Ɛsɔwɔ ne afεgέ ji, ɛpɔfɔ wye lé akwaá.

3

¹ Nɔere mechɔ ɛwéna elúmbɔ, ndé nsa ayi muú abɔɔ mbɔgέ abεge muú Jus? Ne ndé galógálɔ ayi muú abɔɔ mbɔgέ asɔgέ ji nsɔ? ² Galó gálɔ alu ɔɔ mambε muú Jus. Genó ɛyigé mbe gelu nnó

Ἐσωῶ afyé mekomejῶ wuú né amu bῶῶ Jus. ³ Ne mbῶgέ ebwῶ ápyeé fῶ genó eyigé Ἐσωῶ akelege nnó ebwῶ apyeye, nnó Ἐσωῶ apyεé fῶ genó eyigé ji anyémeno nnó apyεé? ⁴ Chacha. yé lé ekage be nnó yéndemuú alú muú gebyῶ, Ἐσωῶ ajῶgέ wyε wáwálé. Asá né mmu ηwe Ἐσωῶ nnó, “Bῶῶ agené nyε nnó genó eyigé wῶ ajῶgέ gelú cho ne ῶpagé mpa wyéé, ὠkwilege.”

⁵ Yémbῶ mbῶgέ gabo ayi εsé depyεé alere ndere Ἐσωῶ alu cho, ndé genó εsé dékágé jῶῶ? Nnó Ἐσωῶ apῶ fῶ cho manchyεé εsé εfwyale gétúgέ gabo ayi εsé dépyεé? (Ge mbῶ ne bῶῶ abifῶ ajῶgέ). ⁶ Ἐkágé be fῶ mbῶ! Mbῶgέ nnó Ἐσωῶ apῶ fῶ cho, εpyεémbῶ nnó ne ji asῶ mpa bῶῶ mme?

⁷ Muú fῶ ákágé nyεgέ wyε mbeé aké, “Mbῶgέ gebyῶ eyigé me mbyῶgέ gepyε nnó bῶῶ age nnó Ἐσωῶ ajῶgέ wáwálé, ne gepyε ji abῶῶ ηgῶ, ulannó ne Ἐσωῶ agarege nnó me nlú gyεé né gabo ayi mpyεé?” ⁸ Bῶῶ abi áferege mbῶ áké, “Ndere dépyεé gabo, mbῶntῶ ne galógálῶ achwῶῶ.” Bῶῶ abifῶ áchῶῶ me mabῶ áké ge mbῶ ne me ngarege. Ἐσωῶ achyεge nyε ebwῶ εfwyale εwé ekwane ne ebwῶ.

Yε muú ayi alu cho né mbε ushu Ἐσωῶ apῶ

⁹ Ne nana yé? Nnó εsé bῶῶ Jus dépwῶ bῶῶ abi álá pῶ fῶ bῶῶ Jus? Chacha. Me ngaré με nnó bῶῶ mme yé bῶῶ Jus ne bῶῶ Grek gabo abῶ ebwῶ deba. ¹⁰ Ελύ wyε ndere asame né mmu ηwe Ἐσωῶ nnó, “Yé muú ayi alú cho né mbε ushu Ἐσωῶ apῶ, yé ama apῶ. ¹¹ Yé muú ama ayi akágé wáwálé ayi atome ne Ἐσωῶ apῶ ne yé ama ayi akelege mankwεlege Ἐσωῶ apῶ. ¹² Bῶῶ ako átí meso ne Ἐσωῶ, ebwῶ ako áfe gyεé, yé muú ama ayi apyε galógálῶ apῶ ηgba yé

ama apó. ¹³ Mejóó ewé etanege ebwó né meno elú eké gebe gebogebo eyi getanege né mmu menome. Manome bwó agarege elé gebyo gejigeji. Mejóó ewé étánege ebwó né ubo meno elú eké nchye utó. ¹⁴ Mekomejóó ayi atanege ebwó meno agbeé ne ulwere ne nchye. ¹⁵ Manwá muú alu ebwó wáwá. ¹⁶ Yéndé mbaá ayi ebwó ajyεé, áchóó bóó ne apyεé ebwó ágene efwyale. ¹⁷ Ebwó akágé fó ndere abeé né nesó. ¹⁸ Ebwó anógé fó Esowó chacha.”

¹⁹ Nana dékaá nnó yéndégenó eyigé ebe ejógé etomé ne bóó abi ebe ewémbó egbarege ebwó, nnó egbege mano bóó abi akélege nnó agame gemεge bwó ne nnó epye yéndémuú akpe né unó mpa Esowó. ²⁰ Yé muú ayi abeé cho né mbe ushu Esowó gétúgé apye genó eyigé ebe ejóó apó, néndé elé gétúgé dékaá ebe ne dékaá nnó dépyεé gabo.

Esowó aléré esé meti ewé dékage tane né efwyale

²¹ Yémbó nana Esowó alere esé meti ewé ji apyεé bóó ábeé cho né mbe ushu wuú. Ebóó fó mecho mampye ne ebe mambelé wó, yé elé genó eyigé ebe Mosis ne bóó ekpávε Esowó abóó me mbe ajóó. ²² Esowó apyεé bóó ábeé cho né mbe ushu wuú gébégé áfyεgé metóó ne Jisós Kras. Esowó apyεmbó mbaá bóó ako abi áfyεé metóó ne Jisós, ágyale fó áhgya. ²³ Néndé bóó ako ápye gabo, ne ákwone se mambó ηgó Esowó wó. ²⁴ Yémbó né ulóó melu Esowó, ji apye ebwó atene cho né mbe ushu wuú ndere echye ewé ji achyege gétúgé uto Kras Jisós ebi úwené gemε gesé. ²⁵ Esowó achyεé Jisós ndere gepε. Ji apyεmbó nnó ase manoó míí apye nnó bóó áfyεé metóó ne Jisós. Esowó apyεmbó manleré nnó ji alú cho, néndé nya mbembe, ji ako metóó abya gabo

ayi bɔ́ ́pyeé. ²⁶ Esɔwɔ apyembɔ manleré né gébé eyigé na nnó ji alu cho ne nnó bɔ́ ́fyége metɔ́ ne Jisɔs, ji apyeé ebwɔ́ ábeé cho né mbe ushu wuú.

²⁷ Ne nana ndé genó eyigé esé dékágé do ebwɔ́ ewɔme nnó dépyegé ne Esɔwɔ apyeé esé delu cho? Ye genó gepɔ́, néndé mamferé muú né efwyale apófɔ́ gétúgέ galógáló ayi ji apyeé, elé gétúgέ ́fyeé metɔ́ ne Kras Jisɔs. ²⁸ Ndere elúmbɔ́, dékaá nnó muú abeé cho né mbe ushu Esɔwɔ gétúgέ ́fyeé metɔ́ ne Jisɔs, epófɔ́ gétúgέ ábelege ebe. ²⁹ Waá nnó, Esɔwɔ alu lé ayi bɔ́ Jus ebwɔ́ ebwɔ́? Nnó ji apó fɔ́ ntó Esɔwɔ ayi bɔ́ abi álá pɔ́ bɔ́ Jus? Wáwálé alu. ³⁰ Te mbaá Esɔwɔ alu ama, ji apye nye bɔ́ ábeé cho né mbe ushu wuú mbɔ́gέ ́fyége metɔ́ ne Jisɔs. Yé asó ebwɔ́ nsɔ́, yé ásoó ebwɔ́ nsɔ́ wó. ³¹ Ndere elúmbɔ́, elé défyeé metɔ́ ne Jisɔs, nnó déjɔ́ nnó ebe efu se yé genó wó? Ngba wó. Ebe elú genó ne débɔ́ manógé ewu.

4

Démé mechɔ́ ewéna ne gekwenege Nte sé Abraham

¹ Ndere mechɔ́ ewéna ewé etome ne mambɛ cho né mbe ushu Esɔwɔ, ndé galógáló ayi esé dékágé jɔ́ yé nnó ákwólé Abraham gekwenege nte sé ndere akwaá ákelege? ² Mbɔ́gέ nnó Esɔwɔ abɔ́ apyeé ji abe cho né mbe ushu wuú gétúgέ utɔ́ ulúúl ebi ji apyeé, mbɔ́ ji abɔ́ awyaá genó eyigé ji ákágé doó ebwɔ́ ewɔme. Yémbɔ́ ji apó ne genó eyigé ji ákágé doó ebwɔ́ ewɔme né mbe ushu Esɔwɔ. ³ Asa né mmu ηwe Esɔwɔ nnó, “Abraham ́fyeé metɔ́ ne Esɔwɔ, getú eyigémbɔ́ Esɔwɔ ase nnó ji alu cho né mbe ushu wuú.” ⁴ Muú apyegé utɔ́ achyege ji ηka,

εji ερόφό ndere εchye εwé achyεgέ muú detú. Ελί ελέ genó εyigέ ji abóó mansε gétúgέ utóó εbi ji apyεέ. ⁵ Yέmbó muú ayi álá líí fó mmyε né utóó ulóúlóó εbi apyεέ, ne áfyεέ lé metóó ne Εσωó muú awyaá utó mampyεέ bóó abi apyεέ gabo abε cho né mbε ushu wuú, Εσωó aselé nnó muú yimbó alu cho né mbε ushu wuú gébégé áfyεέ metóó ne ji. ⁶ Wyεmbó ntó ne mfwa Dεivid ájóó aké, metóó megómegó εja nnó ne muú ayi Εσωó asele nnó alu cho né mbε ushu wuú, yέmbó έpó fó ελέ gétúgέ utóó ulóúlóó εbi ji apyεέ. ⁷ Ajóó aké, “Metóó megómegó εβεέ ne bóó abi Εσωó ájinte gabo ayi εbwó άpyεέ, ne ábyaá ji. ⁸ Metóó megómegó εβεέ ne muú ayi Εσωó asele nnó apyεέ fó gabo wó.”

⁹ Ndere εlúmbó, nnó metóó megómegó εwéna εlí lé ne bóó abi ásóó εbwó nsó εbwó εbwó, waá εlí ntó ne abi álá ásóó εbwó nsó wó? Εsé déjógé με nnó Abraham áfyεgέ metóó Εσωó ase nnó ji alu cho né mbε ushu wuú. ¹⁰ Ndé gέbé mecho εwéna εpyε? Gemεgέ nnó asó nya Abraham nsó, waá gébégé ásóó με ji nsó? Εlé gemεge nnó asó ji nsó, ερόφό gébégé ásóó με ji nsó. ¹¹ Nsó ayi ásóó Abraham alu εlé gelo εyi gelere nnó Εσωó abó με mbε ase nnó Abraham alu cho ndere afyεέ metóó ne ji gemεge nnó ásó ji nsó. Εpyεmbó nnó Abraham abε nte bóó ako abi áfyεέ metóó ne Εσωó ayi álá asóó εbwó nsó wó. Ndere εlúmbó, Εσωó asele ntó εbwó nnó alu cho né mbε ushu wuú. ¹² Ne Abraham alu ntó gekwenege nte bóó abi álá ásóó εbwó nsó jiji wó, yέmbó áfyεέ ntó metóó ne Εσωó wyε ndere gekwenege nte se Abraham afyεέ gemégé nnó asó ji nsó.

¹³ Εσωó anyé nya meno ne Abraham ne

upyáne bíí, nnó mme yina abeé nye awu bwó. Menomenyεέ εwéna épófó gétúgέ Abraham apyεέ genó eyigé εβε εjǒ, elé gétúgέ Abraham áfyεέ metǒ ne Εσωω, ne ji aselé nnó Abraham alu cho.

¹⁴ Mbǒgέ εβεé nnó genó eyigé Εσωω anyémeno, achyεgέ lé mbaá bǒó abi ábélege εβε, mbǒ metǒ mamfyε ne Εσωω epó yé ne nsa, ne menomenyεέ Εσωω elú lé detú. ¹⁵ Gétúgέ genó eyigé εβε εjǒ Εσωω alerege metǒ usǒ wuú mbaá bǒó abi álá ákwǒlege εwú. Ne mbǒgέ εβε εla epó, muú ntó ákwene fǒ εβε.

¹⁶ Ndere elúmbǒ, genó eyigé Εσωω anyémeno nnó apyεέ, gekene ne metǒ mamfyεέ ne ji. Ge mbǒ ne elú nnó, genó eyigémbǒ gepyε gétúgέ Εσωω alome melu. Ne ji alerege ulǒ melu mbaá baá Abraham ako. Ne baá Abraham ápó fǒ bǒó abi ábélege εβε εwú εwú, álu ntó bǒó abi áfyεέ metǒ ne Εσωω ndere Abraham abǒ afyεέ nya. Gé mbǒ ne elú néndé Abraham alu nte mbaá εsé ako abi défyεέ metǒ ne Εσωω. ¹⁷ Ne elú wyε ndere ásame né mmu ηwe Εσωω nnó, “Me mpyε nnó wǒ εβε nte gejamégé bǒó né gejamégé malǒ.” Ne Abraham alu nte se εsé ako né mβε ushu Εσωω, muú yi Abraham áfyεέ metǒ ne ji. Εσωω muú apyεέ bǒó ákwilege né negbo, ajǒgέ genó eyi gebǒ gela gepǒ gelu.

¹⁸ Εσωω ajǒgέ mbǒ, Abraham akamé, ne anere metǒ nnó genó eyigé Εσωω anyémeno, gepyε nye, yé elé elú eké épófó kǒkǒge nnó genó yimbǒ gepyε. Ne Abraham alu nte gejamégé bǒó né gejamégé malǒ wyε ndere Εσωω ajǒó nnó, “Upyáne byεé ubeé nye gejamegejame eké ambe né mfaánebuú.”

¹⁹ Ne Εσωω ajǒgέ mbǒ Abraham abǒó fǒ gepwa mamfyε metǒ ne ji wó, yé elé ji akaá nnó ákage byε

se maá gétúgé ákwóné usaá aημε uta, ne mendée wuú Sara ntó alu menkwō mendée. ²⁰ Abraham alyaá fō mamfyε metwó ne Εσωω wó, ne apó ne dembyō né genó εyigé Εσωω anyémemo nnó apyεέ. Yémbō metwó ewé ji afyεέ ne Εσωω etóō wyε toógé ne aféεge Εσωω, ²¹ néndé ji akaá chanéné nnó Εσωω apyεέ nyε wyε genó εyigé ji anyémemo nnó apyεέ. ²² Gé ula bi Εσωω asele nnó Abraham alu cho né mβε ushu wuú, gébége ji áfyεέ metwó ne ji. ²³ Mekomejwó yina ayi ásame né mmu ηwe Εσωω nnó, “Εσωω ase nnó Abraham alu cho né mβε ushu wuú”, ása fō lé mampoó Abraham jimbií wó, ²⁴ ása ntó mampoó esé abi Εσωω apyεέ nyε nnó déβε cho né mβε ushu wuú mbogé défyεέ metwó ne ji muú apyεέ Ata sé Jisws akwilé né negbo. ²⁵ Εσωω achyεέ ji nnó agbo gétúgé gabo sé ne apyε ji akwilé né negbo nnó apyε esé déβε cho né mβε ushu wuú.

5

Εsé déwyaá nesō ne nechóchó gétúgé Εσωω apyεέ esé délu cho né mβε ushu wuú

¹ Te mbaá Εσωω apyε esé detene cho né mβε ushu wuú gébége défyεέ metwó ne Jisws, esé délu nesō ne ji gétúgé genó εyigé Ata sé Jisws Kras ápyεέ. ² Ne gétúgé esé défyεέ metwó ne ji, Εσωω apyε esé dége meti ewé ji alerege esé galógáló ayi dégene mbō nana. Ndere elúmbō esé déwyaá metwó megómégó gétúgé déneré metwó nnó débōó nyε ntó ngō ayi Εσωω awyaá. ³ Genó εyigé fō ntó εyigé esé déwyaá metwó megōmegō wyεέ gelu nnó, dégene efwyale yémbō dékaá nnó efwyale ewémbō epyεέ elé nnó esé dékógé metwó. ⁴ Metwó mekogé epyεέ

εσέ débεέ ne gepɔ gelógélɔ. Gepɔ gelógélɔ gepyεέ εσέ déneerege metɔɔ nnó Εσωω achyεge nyε εσέ genó eyi ji anyémeno. ⁵ Metɔɔ εwé déneerege ne Εσωω εβεέ fɔ detu néndé Mendoó Ukpea epyεέ gejegé Εσωω gegbeé εσέ né matɔɔ. Ne Mendoó Ukpea εwémbɔ élé εchyε εwé Εσωω achyεέ εσέ.

⁶ Néndé né gébé eyigé εσέ déla dékágé pɔɔ fɔ gemεge εσέ, Kras achwɔ wyε né gébé eyigémbɔ eyigé Εσωω abɔ ajyaá, agbo mampos εσέ bɔɔ abo. ⁷ Ejurege ne muú akame nnó agboó gétúgέ muú ayi alu cho né mbe ushu Εσωω, yé élé muú ayifɔ ákagé kame mamgbo gétúgέ muú ayi awyaá gepɔ gelógélɔ. ⁸ Yémbɔ Εσωω afere nnó ji abɔ gejeé ne εσέ, néndé yé né gébé eyigé εσέ delu dépyεέ wyεέ gabo, Kras agbo gétúgέ sé. ⁹ Εσωω akε ne manoó Jisɔs mampyε εσέ débε nana cho né mbe ushu wuú. Genó eyi gepwɔɔ amu gelu nnó Εσωω akεne nyε ne Jisɔs áfere εσέ né metɔɔ usɔɔ wuú. ¹⁰ Εσέ debɔ delú bɔɔ máwámé Εσωω, yémbɔ gétúgέ negbone maá wuú, ji apyε εσέ dényεέ nesɔ ne ji. Ne tε mbaá εσέ dényεέ nana nesɔ ne Εσωω genó eyi gepwɔɔ amu gelu nnó, aferege nyε wyε εσέ né εfwyale gabo gétúgέ Kras muú alu mebε. ¹¹ Ebyεέ fɔ mbɔ wɔ, εσέ déwyaá ntó metɔɔ megómégó ne Εσωω gétúgέ genó eyigé Ata Jisɔs Kras apyεέ. Ji apyεέ εσέ dema dényεέ nesɔ ne Εσωω.

Adam achwɔ ne negbo, Kras achwɔ ne genwá

¹² Gabo achwɔ fa mme gétúgέ muú ama. Ne gabo achwɔ ne negbo. Gétúgέ gabo, negbo nesane mbaá meko néndé yéndémuú apyεέ gabo. ¹³ Gemεge nnó Εσωω achyεέ εβε mbaá Mosis, bɔɔ ápyεέ me gabo, yémbɔ, Εσωω áσε fɔ nnó bɔɔ ápyε

gabo wó néndé abo alu dafyεέ εβε. ¹⁴ Yémba olo né gébégé Adam akwone eyigé Mosis, boó ako ágbo yé εβε lé boó abi alá ápye gabo eké ayi Adam wó. Mmye ké εbwó áshya fó manwú ne genó eyi Esowa ajó wó. Né mati ayifo Adam afu muú ayi achwó nyε. ¹⁵ Yémba εchye ewé Esowa achyεge boó detu epófo eké gabo ayi Adam apyεé. Wáwálé elú nnó gejamé gé boó ágbó gétúgé gabo ayi muú yimba ama apyεé, yémba galógáló ayi Esowa alerege aja kpaá apwó amu. Ne wyεmba ntó ne εchye ewé ji achyεgé gejamé gé boó detu gétúgé galógáló ayi muú yimba ama alerege ejame dó. Ne muú yimba elé Jisas Kras. ¹⁶ Echye ewé Esowa achyεgé boó detu elú cha ne gabo ayi muú ama apyεé. Ne gétúgé gabo yina, Esowa aso mpa nnó boó ako ákwe. Yémba yé elé gabo ayi esé dépyεé ajame dó, Esowa apyεé esé délu cho né mβε ushu wuú gétúgé galógáló ayi muú ama aléré. ¹⁷ Elú wáwálé nnó gétúgé gabo ayi muú ama Adam apyεé, boó ako ágbo. Yémba genó eyi gepyεé gétúgé genó eyi muú ama, Jisas Kras apyεé geló kpaá gepwó yéndégenó. Ne gelu nnó Esowa alerege nyε gejamé gé galógáló mbaá boó ne apyε nyε εbwó átene cho né mβε ushu wuú. Ne boó bimbó ako ábéé nyε né genwá eyi gepwó amu.

¹⁸ Wyε ndere gabo ayi Adam apyεé, apyεé boó ako ákwene mpa, mbontó ne galógáló ayi Jisas Kras aléré, apyεé Esowa agaré boó nnó ákwe mpa wó achyεé εbwó genwá eyi gélagé byé. ¹⁹ Néndé ndere muú ama alá awu ne Esowa wó apyεé gejamé gé boó ála boó abi ápyεé gabo, mbontó ne gétúgé muú ama yi áwuú ne Esowa, Esowa apyεé nyε gejamé gé boó álaá cho né mβε ushu wuú.

²⁰ Ebe epyε gabo ama aja lé dó. Yémba yéndé

mbaá ayi gabo ajame dɔ́, Ɛsɔwɔ ntó alerege wye galógálɔ́ wuú geamegeame. ²¹ Ɛpyembɔ, nnó ndere gabo awyaá uto ɛbi achwɔ́ ne negbo, galógálɔ́ ayi Ɛsɔwɔ alerege apyɛ́ nnó bɔ́ ábɛ cho né mbe ushu Ɛsɔwɔ abɔ genwá ɛyi gélágé byé gétúgέ genó ɛyigé Jisɔs Kras Ata sé apyɛ́.

6

Bɔ́ abi áchome mmye ne Kras áwyaá genwá

¹ Ɛsé déjógé mbɔ nnó yé né mechɔ ɛwéna ɛwé mengaré mbɔ ɛnyú. Nnó déjyεge wyé mbe mampyεge gabo nnó Ɛsɔwɔ alerege ɛsé galógálɔ́ wuú geamegeame? ² Cha oo! dékágé pye fɔ́ mbɔ. Né mechɔ gabo, ɛsé degboó me debye ne ji. Ɛpyémbɔ nnó ne démma déjyɛ́ wye mbe mampyεge gabo? ³ Ɛnyú dékaá nnó áwyaá ɛsé ako manaá Ɛsɔwɔ nnó décho mmye ne Kras Jisɔs. Manaá ami áwyaá mbɔ ɛsé maléré nnó ɛsé ntó dégbo uluá ne ji. ⁴ Ndere elúmbɔ, ánií ɛsé ulua ne Kras gébégé áwyaá ɛsé manaá Ɛsɔwɔ ami maléré nnó ɛsé degbo ulua ne ji. Ɛpyembɔ nnó ndere Nte se Ɛsɔwɔ asele uto bíí apyɛ́ Jisɔs Kras akwilé né negbo ɛsé ntó debe ne genwá ɛyi gekε. ⁵ Néndé, te mbaá ɛsé déchomé mmye ne ji né gefoge negbo ɛnίne na, elú wáwálé nnó ɛsé ntó déchome nyε mmye ne ji dékwilé né negbo ndere ji akwilé.

⁶ Dékaá nnó Ɛsɔwɔ awɔ gekwenege gepɔ sé né mfaá gekwa ne Kras. Ji apyembɔ nnó áchɔ gekwenege gepɔ ɛyimɔ ɛyi gebɔ gepyɛ́ ɛsé dépyɛ́ gabo nnó débεge se áfwε mbaá gabo. ⁷ Néndé, muú agbogé, atane né defwεre gabo. ⁸ Ne te mbaá ɛsé dégboó ulua ne Kras, dékamé nnó dényε nyε

genwá ne ji. ⁹ Esé dékaá nnó Kras akwilé né negbo, ndere elúmbò, ji amagé gbo sé, ne negbo ntó nepò sé ne uto né genwá jíí. ¹⁰ Negbo eníne ji agboó, agbo damáa abyε ne gabo. Ne genwá eyigé ji awyaá nana alu choncho ne Εσωω. ¹¹ Mbòntó ne enyú débòó mansεle gemεge nyú nnó degbo με débyε ne gabo, ne nana déwyaá genwá, délu choncho ne Εσωω gétúgέ déchomé mmyε ne Kras Jisòs.

¹² Ndere elúmbò, dékamege sé gabo abò enyú deba né gegbogboge menyammyε nyú nnó apyε enyú dépyεge ubobo unó bi menyammyε akelege nnó dépyεge. ¹³ Délyage fò nnó mmwólé mampyε gabo εε uto gepoge menyammyε fò nnó gebε genó eyigé enyú déselé dépyεé nchyε. Chyεgé lé gemεge nyú mbaá Εσωω ndere bòó abi ji áfere εbwó né negbo nnó ákpe né genwá. Chyεgé yéndé gepoge menyammyε nyú mbaá Εσωω nnó dépyεge elé unó bi úlú cho. ¹⁴ Néndé gabo apó sé ne uto né genwáge enyú gétúgέ nnó dépò sé né amu εβε, déla lé né amu galógáló ayi Εσωω álerege.

Esé délu mampyεge wyε unó bi úlú cho

¹⁵ Ndé genó esé debòó mampyεge yé? Nnó esé dépyεge wyε gabo elé déla depò sé né amu εβε, délaá né amu galógáló ayi Εσωω alerege? Cha oo. ¹⁶ Dékaá fò nnó déchyεge gemεge nyú mbaá muú nnó déwúgέ lé ne ji ndere áfwe, delú mbò lé afwe mbaá muú yimbò wó? Enyú débεgé fò áfwe manwúgέ ne gabo, áchwòó enyú ne negbo. Débεgé afwe manwúgέ ne Εσωω ji apyεé enyú débεé cho né mbε ushu wuú. ¹⁷ Yémbò matame mabe ne Εσωω néndé nya mbεmbe enyú débò delu afwe mbaá gabo, nana enyú délé wúgέ ne matòó nyú mako

wáwálé ayi áleré enyú. ¹⁸ Εσωωω aferé enyú né uto gabo ne nana déla áfwe mbaá Εσωωω mampyege lé genó eyi gelú cho. ¹⁹ Gógé me njó mechó ewéna ndere akwaá ájógé, néndé unó ujwerege enyú mankaá. Wyé ndere nya mbeμβe enyú déchyéé upóó menyammye nyú délaá áfwe mampyege gekwekwe gepó ne nchye gejamégejamé, mbəntó ne nana débóó manchyéé menyammye nyú meko mbaá Εσωωω ndere áfwe mampyege unó bi úlú cho nnó deβε bóó ukpea.

²⁰ Gébégé enyú deβo delu áfwe mbaá gabo, enyú deβo deβóó yé gébé mampyege unó bi úlú cho. ²¹ Ndé nsa ayi enyú déβo débóó né ubobo unó bi enyú deβo dépyéé né gébé eyigémbó, ebi nana upyéé nnó mekpo unó εgbare enyú? Nsa ayi muú abóó kwyakwya né unó bina elé negbo. ²² Yéμβo nana Εσωωω afere enyú né gabo. Enyú dela lé áfwe mbaá Εσωωω, ne nsa ayi débóó wyéé alu nnó enyú déβeé bóó ukpea ne kwyakwya enyú débóó ntó genwá eyi gélagé byé, ²³ néndé nsa ayi muú abóó gétúgé apyéé gabo elé negbo. Yéμβo echye ewé Εσωωω achyege detu gétúgé déchome mmye ne Ata se Kras Jisós elé genwá eyi gélagé byé.

7

Bóó Kras ápó sé né amu eβε Mosis

¹ Me njógé mechó ewéna ne enyú abi dékaá me eβε. Añme ba, enyú ako dékaá me eβε. Nnó dékaá fó nnó eβε εgbarege muú elé gébégé ji abege meβε wó? ² Dékágé méé mechó ewéna ne mendée menó. Eβε egarege nnó mendée menó abó mambe wyé ne menó wuú né gébé eyigé menó wuú abeé meβε.

Ne mbogé menə wuú agbógé εβε εwé εchomé ji ne menə wuú εlyage ji ala mmyεmmyε jií. ³ Nðere εlúmbə, mbogé menə wuú alu meβε ne alyaá ajyεé bεle ne menə ayicha, ájógé nnó akwe ulə. Yémbə mbogé menə wuú agbogé, εβε εmage gbaré sé ji ne abagé menə ayicha ájógé fə nnó akwe ulə. ⁴ Aηme ba, wyεmbə ntó ne εpyéé ne εnyú. Né mechw εβε εnyú dégbo me débye ne εwú néndé εnyú delú upə menyammyε Kras. Ne nana εnyú délú bəó muú ayi akwilé né negbo, nnó délerege uləó melu gétúgé dépyéé utəó mbaá Εσωə. ⁵ Gébégé εsé délú dépyéé unó ndere gekwenege gepə sé gékélégé, εβε εbwyéé mmwólé mampyεgé gabo εmmyéé amu ne menyammyε sé nnó dépyεge ubobo unó bi uchwó εsé ne negbo. ⁶ Ne nana Εσωə afere εsé né amu εβε, néndé dégbo me débye ne εβε, genó εyi gégbaré εsé éké bəó denə. Εpyεmbə nnó, dépyεge sé utəó Εσωə ndere ásame né gekwenege εβε, dépyεge élé né meti meke ndere Mendoó Ukpea εpogé εsé nnó dépyεge.

Εβε Εσωə εlerege nnó εsé dépyéé gabo

⁷ Déjógé mbə nnó yé? Nnó εβε εwú ambəó εlú lé gabo? Cha oo. Yémbə wáwálé alu nnó εβε ne εpyéé me nkaá genó εyigé ákuú nnó gabo. Mbogé εβε, εbé danjəó nnó, “Ofyεge fə amε né genógé muú yicha,” mbə me mbə nkágé fə ndere afyεé amε né genógé muú yicha. ⁸ Yémbə élé gétúgé εβε εwéna ne gabo agεne meti abwéé me yéndé gepə εyigé nfyéé amε né unó bəó né yéndé meti ne mmwólé mampyεge ufəóufəó uboubo unó. Εβε εbé dampə, mbə gabo alu élé gegbogboge genó. ⁹ Me mbə mpə me ne εfwyale gébégé nla nlú danjkaá genó εyigé εβε εkelege nnó

pye. Yémbɔ gébégé nkaá genó eyigé ebe ekelege nnó me mpye nla muú ayi apyéé gabo. ¹⁰ Ndere elúmbɔ, me mgbo. Esɔwɔ achyéé ebe nnó bɔ́ abɔ genwá, yémbɔ echwɔ me lé ne negbo, ¹¹ néndé gabo age meti né ebe abwólé me, ne awá me.

¹² Ndere elúmbɔ, ebe ewu ambɔ́ élé ukpea ne yéndégenó eyigé ewú egarege gelú cho ne gelome. ¹³ Nnó genó gelógéló gechwá me lé ne negbo? Cha oo! Elé gabo ne abɔ akene ne genó gelógéló achwá me ne negbo. Epyémbɔ nnó dékaá gefoge genó eyigé gabo alu. Ndere elúmbɔ, ebe epye esé dékaá nnó gabo abɔ kpaá apwɔ amu.

Bɔ́ Kras áwyá ummye mmummu

¹⁴ Esé dékaá nnó ebe elú genó gelógéló néndé etané mbaá mendoó Esɔwɔ. Yémbɔ me nlú lé mek-waá. Me nlá eké mefwɛ mbaá gabo. ¹⁵ Me nkágé fɔ́ genó eyigé me mpyeé néndé genó eyigé me nkelege mampye geji fɔ́ wɔ́ me mpyeé wɔ́. Yémbɔ eyigé me mpaá geji ne me mpyeé. ¹⁶ Nana mbɔ́gé me nké mpyeé élé genó eyi me nla nkelege, ebyennó nkamé nnó ebe elome. ¹⁷ Ndere elúmbɔ, epófɔ́ me mbɔ́ ne mpye genó eyigémbɔ élé gabo ayi alú me né mmye ne apye geji. ¹⁸ Nkaá nnó yé genó gelógéló eyi geta-nege né metɔ́ wa gepɔ́, mmye ké né gekwenege gepɔ́ ya. Me nwyaá metɔ́ mampye genó gelógéló yémbɔ nkágé pye fɔ́ geji. ¹⁹ Galógálá ayi me nkelege mampye, mpye fɔ́ ji yémbɔ me mpyeé gabo ayi me nla nkelege fɔ́ mampye. ²⁰ Ne mbɔ́gé me mpyeé élé genó eyi me nlá nkélege fɔ́ mampye ebyennó me fɔ́ wɔ́ mpye geji wɔ́, élé gabo ayi alu me mmye ne apyéé geji.

21 Ndere elúmbò, nge nnó ela me eké ebe fò, nnó yéndégébé nké nkelege mampye genó eyi gélú cho, gabo akwò me ushu. 22 Né mmu metóó wa, me ngboó mampyegegé elé genó eyi ebe Esòwò ejóó. 23 Yémbò nkaá nana nnó ebe ewé egbare menyammye wa elu cha ne ebe ewé egbare metóó wa. Ne ebe ewémbò ewé egbare menyammye wa elé gegbogboge gepò ya. Emmyéé ne ebe Esòwò ewé me ngboó ne ewú. Elé ewú ne etene me nnó mmpyege gabo. Ndere elúmbò me nla eké mefwé mbaá gegbogboge gepò ya. 24 Eh, meshwé apyéé me ne gemé ya. Ndé muú ákágé fere mbò nye me né menyammye yina ayi átene me né negbo? 25 Ntamege Nte sé Esòwò néndé elé ji mbií ne ákágé fere me né negbo eníné na gétúgέ genó eyigé Jisòs Kras Ata sé apyéé.

Ndere elúmbò, né metóó wa elu me nnó mpyege genó eyigé ebe Esòwò ekelege. Yémbò gekwenege gepò ya kekelege elé nnó me mpyege genó eyi getené me né gabo.

8

Gerwá eyigé Mendoó Ukpea echyεge muú ayi afyéé metóó ne Kras

1 Nana bóó abi áchomé mmye ne Kras Jisòs ákwene fò mpa Esòwò, 2 néndé gétúgέ me nchome mmye ne Kras Jisòs uto bi Mendoó Ukpea echyεge, ufere me né uto gabo ne uto negbo nnó mbé mebe. 3 Ebe ékágé fere fò esé né uto gabo néndé esé depò ne eshye mambele ewú. Yémbò Esòwò abelé uméé mamfere esé né uto gabo. Atò Maá wuú fa mme ne menyammye ne gepò wyε eké awese ne ji afu esé bóó abi dépyéé gabo. Ne achyéé Maá wuú

yina ndere gepε nnó anere ne gabo ayi εsé dépyεέ.
⁴ Εσωω apyεmbω nnó, εsé abi dela dépyεέ f́ unó ndere gekwenege gepω sé gekεlege, dépyεέ lé ndere Mendoó Ukpea εchyεgέ εsé uto, dépyεge unó bi úlú cho ndere εβε εκεlege nnó dépyεgέ. ⁵ Bóó abi apyεέ unó ndere gekwenege gepω bwó gekεlege, anerege matóó bwó né mbaá unó bi gekwenege gepω gekεlege. Yέmbω bóó abi apyεέ unó ndere Mendoó Ukpea εκεlege, άνερε matóó mampyεgέ lé unó bi Mendoó Ukpea εκεlege. ⁶ Mampyεge unó bi gekwenege gepω gekεlege achwóó ne negbo. Yέmbω mampyεge unó bi Mendoó Ukpea εκεlege achwóó ne γενwά eyi gélágé byé ne nesω. ⁷ Bóó abi άpyεέ unó bi gekwenege gepω gekεlege άtεnege ukólω ne Εσωω, εbwó άbélégé f́ εβε Εσωω. Ne wáwálé alu nnó εbwó άkágé bele yέ εwu. ⁸ Εwéna ελερέ nnó bóó abi apyε lé unó bi gekwenege gepω gekεlege, άkágé pyε f́ metóó εgω Εσωω.

⁹ Yέmbω εnyú dépyεέ f́ unó bi gekwenege gepω gekεlege. Dépyεέ lé unó bi Mendoó Ukpea εκεlege, τε ndere Mendoó Εσωω εlú εnyú né mmyε. Ne yéndémuú ayi álá pó ne Mendoó Kras né mmyε από f́ muú Kras. ¹⁰ Yέmbω, Kras abεge ne nyu, yέ élé menyammyε nyú agboó nyε gétúgέ gabo ayi dépyεέ, mandoó nyú άβεέ abε gétúgέ Εσωω apyεέ εnyú délú cho né mβε ushu wuú. ¹¹ Mbógé Mendoó Εσωω muú apyε Jisωs akwilé né negbo εlú εnyú mmyε, ji muú apyεέ Kras Jisωs άkwilé né negbo achyεgέ nyε ntó menyammyε nyú ayi άgboó γενwά né uto mendoó wuú εwé εlú εnyú né mmyε.

¹² Ndere εlúmbω, aημε ba, εsé déwyaá genó eyigé débóó mampyε. Yέmbω gepω f́ nnó dépyεgέ unó bi

gekwenegε gepɔ gekεlege nnó dépyεgé, ¹³ néndé mbɔgé enyú deké dépyεé unó bi gekwenegε gepɔ gekεlege nnó dépyεge, enyú dégboó nyε. Yémbɔ Mendoó Εσωω εpyεge enyú délyagé ubobo unó bi menyammyε akεlege kaηka, débɔ́ géηwá eyi gela gebyεé. ¹⁴ Bɔ́ ako abi Mendoó Εσωω elerege εbwó genó eyigé abɔ́ mampyε ne alu baá Εσωω, ¹⁵ néndé Mendoó εwé Εσωω achyεé enyú, εpyεé fɔ́ nnó enyú débε áfwε, dema defɔge εfɔ. Mendoó εwémbɔ εpyεé lé nnó enyú deβε baá Εσωω. Mendoó εwémbɔ ne εpyεé nnó εsé dékuú Εσωω nnó, “Ntε! Ntε!” ¹⁶ Mendoó Εσωω chóncho ne mandoó sé ágarege nnó εsé delú baá Εσωω. ¹⁷ Tε mbaá εsé delú baá Εσωω, εsé dényεé nyε yéndégenó eyigé ji anyémeno nnó achyεgé bɔ́ bíí. Ne yéndégenó eyigé Εσωω ábélege mbaá Kras, εsé déchome nyε mbwa ne ji mambɔ ubi, néndé mbɔgé εsé ntó dégene εfwyale ndere ji, débɔ́ nyε ntó gefɔge ηgɔ ayi ji abɔ́ nyε.

Ngɔ ayi bɔ́ Εσωω abɔ́ nyε mesɔ gébé

¹⁸ Mfere nnó εfwyale εwé εsé dégene mbɔ nana, dékágé méé fɔ εwú ne ηgɔ ayi Εσωω alerege nyε εsé, ¹⁹ néndé yéndégenó eyigé Εσωω akwyεé geshyage gegilé mange bíí εbi Εσωω apyεé bɔ́ ákaá gefɔ́ eyigé baá bíí alu. ²⁰ Εσωω apyε unó uko εbi ji akwyεé uchɔge, εpófɔ́ nnó ubi ambɔ́ ne ukele nnó εβε mbɔ, elé Εσωω muú akwyεé ubi ne apyεé nnó εβε mbɔ. Apyε mbɔ ne uméé nnó, ²¹ unó uko εbi ji akwyεé, ji aferege nyε ubi né amu unó bi uchɔ́ ubi. Ne ula nyε mmyemmyε bwó né gefɔ́ eyi gepwɔ́ amu wyε ndere baá Εσωω alaá nyε. ²² Εsé dékaá nnó kpaá tε fina unó bi Εσωω akwyεé uko ukpeé

gétúgέ ubale εbi ubi uwuú wyε ndere mendée awuú ubale nebyεέ. ²³ Ερφός unό bi Εσωω akwyεέ ubiubi ne ukpeé gétúgέ ubale εbi ubi uwuú. Yé εsé ntό abi Εσωω achyεέ Mendoό Ukpea ndere genό eyi ji abόό mβε achyεέ, dékpeé ntό né mmu matόό sé ndere dégilé bíí εbí Εσωω agarege nyε gbόgόnό nnό εsé delú baá bíí, awené gemége sé, afere menyammyε sé meko né εfwyale. ²⁴ Néndé elé gétúgέ déneré metόό ne Εσωω ne ji afere εsé né εfwyale gabo. Yémbό mbόgέ nnό εsé debό με genό eyigé déneré metόό wyεέ, mbό metόό εwé εsé déneré mbό, abό akuú sé nnό metόό menerege. Ndé muú sé ayi anerege metόό mangε genό eyigé ji agεne με? ²⁵ Yémbό mbόgέ dénerεge metόό mangε genό eyigé dela délu danγε, dékógé metόό dégilé mangε geji.

²⁶ Ndere dégilé, mbόntό ne Mendoό Ukpea εpogé εsé né mbaá genό eyigé εsé dela depό ne εshyε mampyε. Εsé dékágé fό ndere débόό manεmmyε, yémbό elé Mendoό Ukpea ne εnene mmyε gétúgέ sé mbaá Εσωω, εkpeé ne uchu mejόό εbi mekwaá álá ákágé jόό. ²⁷ Εσωω muú akágé genό eyi gelú né matόό akwaá, ákágé genό eyi gelu Mendoό Ukpea né metόό néndé Mendoό Ukpea εnene mmyε gétúgέ bόό Εσωω ako ndere Εσωω akelege.

²⁸ Ne εsé dékaá nnό yéndégenό eyi gepyεέ, gepyε utόό ulua manchwό ne galógálό mbaá bόό abi ábόό gejeé ne Εσωω, εbwό abi ji akuú nnό ápyεgέ genό eyigé ji akεlege. ²⁹ Bόό abi Εσωω abό με mβε akaá nnό áβεέ nyε abíí εbwό ntό ne ji abόό με mβε ajya te gachíí nnό áβε éké Maá wuú. Apyε mbό nnό Maá wuú abε Maá mβε mbaá gejamégé atε aημε. ³⁰ Ne

ἄβι ἰι ἄβῶς με μεε ἀγῆαά, ἐβῶς ne ἰι ἀκῆῦ ἢἢῶ ἄβε ἄβῶ βῖί. Βῶς ἄβι ἰι ἀκῆῦ, ἐβῶς ἢἢῶ ne ἰι ἀπυε ἢἢῶ ἄτενε cho né μεε ushu wuú. Ne ἄβι ἰι ἀπυεé ἄτενε cho né μεε ushu wuú, ἐβῶς ἢἢῶ ne ἰι ἀπυεé ἢἢῶ ἄβῶ ἠγῶ.

Ἐῶῶῶ ἄβῶς gejee ne ἄβῶ gétúgέ Kras

³¹ Ndé genó cha εῶε dékage shuú né mecho εwéna? Mbágé Ἐῶῶῶ ἄβεge ne εῶε, ndé muú ákágé pῶῶ εῶε? ³² Ἐῶῶῶ ἄγbaré fῶ Maá wuú ἢἢῶ ἀchwágé wῶ, yémbῶ achyεé ἰι ἢἢῶ ἀchwῶ ἄγbo gétúgέ εῶε ako. Te ndere ἰι achyεé εῶε maá wuú, εἰῦ wáwálé ἢἢῶ achyεgέ nye εῶε yéndégenó eyi dékelege ἢἢῶ déβε gefῶῶ eyi ἰι ἀkelege ἢἢῶ déβε. ³³ Ndé muú ákágé shulé ndo mbaá ἄβῶς ἄβι Ἐῶῶῶ ἄγῆαά ἢἢῶ ἄβε ἄβῖί? Yé muú ἄπῶ, néndé εἰῦ Ἐῶῶῶ ἰιἢῶ ne ἀπυεé ἐβῶς ἄτενε cho né μεε ushu wuú. ³⁴ Ne ndé muú yé ákágé garé ἢἢῶ εῶε dékwe mpa? Yé muú fῶ ἄπῶ, εἰῦ Kras ἰιῶῶ ne ἄγboῶ gétúgέ sé Ἐῶῶῶ ἀπυε ἰι ἀkwilé né negbo, ἄjwólé né melú εἢῶgέ né εgβε ἐbῶῶnyε Ἐῶῶῶ ἀνεἢῦἢῦε gétúgέ sé. ³⁵ Genóge fῶ gepῶ eyi gékágé kare εῶε ne gejee eyigέ Kras ἄβῶς ne εῶε? ἢἢῶ εἰῦ εfwyale, waá ubalé, mammyε ayi ἄβῶς ἄἢῦἢῦεé ἄἢῦ ne εῶε, waá mesa ayi déjwálege. Mandée ayi ἄlíí εῶε, waá ἢῦῶῶ negbo ἄἢῦ dégeἢε waá εfwyale εwé ετενε εῶε né negbo? ³⁶ Εἰῦ wyε ndere ἄsámé né ἢῦἢῦ ἠῦε Ἐῶῶῶ ἢἢῶ, “Gétúgέ εἢῦῦ εῶε dégeἢε ἢῦῶῶ negbo yéndégébé, ne ἄsle εῶε εké magῶἢῦε ayi ἄbele ἢῦῦῦ.” ³⁷ Ngba, yé εἰῦ unó bina ἄπυεé εῶε, εῶε déἢῦἢῦε με déῦῶῶ né uto Kras muú ἄβῶς gejee ne εῶε. ³⁸ Nkaá ḥanéné ἢἢῶ yé genó gekage kare fῶ εῶε ne Kras, yé εbeleῦ negbo, yé geἢwá, yé ἢῦῦἢῦἢῦἢῦ Ἐῶῶῶ, yé ἄlo nchyε, yé unó

bi upye mbɔ nana, yé ebi upye nye meso gébé, yé álo áto áto, ³⁹ yé ebele unó bi úlú te mfaánebuú, yé ebi úlú melo áwú bɔ́, yé genó gefo né unó bi Esɔwɔ ákwyéé eyi gekágé kare esé né gejege Ata se Kras Jisɔs nnó Esɔwɔ abɔ́gé fɔ́ gejeé ne esé gétúgé Ata se Jisɔs gepɔ.

9

Esɔwɔ ájyaá bɔ́ bii

¹ Me njógé wáwálé ndere muú ayi áchomé mmye ne Kras mbyɔ́gé fɔ́ gebyɔ́. Mendoó Ukpea epyéé me nkaá né metɔ́ wa nnó genó eyigé njógé gelú wáwálé nnó, ² Me nwyá gejamé gé mesome ne ubalé ebi ula ubyéé né metɔ́ wa, ³ gétúgé bɔ́ ba. Ebo ebe yé nnó mfaánebuú abɔ́ ashulé lé me mmye, mfa mbwa ne Kras gétúgé bɔ́ ba, aɲme ba abi déthane melo ema, mbɔ́gé ewémbɔ́ ékágé pye ebwó átané né efwyale. ⁴ Ebwó alu bɔ́ Isréli. Ebwó ne Esɔwɔ áselé nnó ábé baá bií. Aléré ebwó ηgo wuú. Anyémeno menyéé gejame ne ebwó, achyéé ebwó mabe jíí, aléré ebwó ndere ábɔ́ manó gé ji, ne ashuú nnó apye nye ebwó gejame unó. ⁵ Ebwó alu upyáne ukwene ante bɔ́ Esɔwɔ abi áwuú nya ebwó ηgo. Kras ndere mekwaá alu muú melo bwó. Ji alu Esɔwɔ ayi abɔ́ yéndégenó, déféé ji te kwyakwya Amen.

⁶ Yémbɔ́ epófɔ́ nnó Esɔwɔ apyéé fɔ́ genó eyi ji anyémeno nnó apyéé ne bɔ́ Isréli wó néndé epófɔ́ yéndémuú ayi ábyené ji né melo Isréli ne alu muú Esɔwɔ wáwálé. ⁷ Ne epófɔ́ ntó bɔ́ ako abi alú upyáne Abraham ne alu bɔ́ Esɔwɔ. Esɔwɔ ajó lé ne Abraham nnó, “Upyáne ebi menyéé meno nnó nchyege nye wɔ́ ukene nye lé ne Asek.”

⁸ Εwένα εlere nnό επόfό bόό abi ábyενέ εbwό ndere akwaá ábyéne baá ne alu bόό Εσωω. Εlé abi akene ne menomenyεέ εwέ Εσωω anyεέ ne alu baá Abraham wáwálé. ⁹ Γε genό εyigé menomenyεέ εwέmbω εjόό na, εκέ, “Wyεέ né gébé εyigé na ημε ενíne cha me mmage kere fa, ne Sara abyene nye maá mende.”

¹⁰ Επό fό wyε εwένα εwύ εwύ, Rebeka ntό abyε ufa ne muú ama. Muú yimbω alu nya lé gekwe-nege nte sé Asek. ¹¹ Gemεge nnό ábyé baá bina apea yé gemεge nnό εbwό άpyε genό gelógéló yé eyi gebogebo, Εσωω akaá με ulá bi ji ajyaá bόό bíí, έπό fό gétúgé utόό ulúúló εbi bόό άpyεέ, elu εlé ndere ji akuú bόό bíí. ¹² Ne ji agaré Rebeka aké, “Maá wyε ayi mβε akpane nye defwε mbaá ayi akwólegé ji.” ¹³ Ελύ wyε ndere ásamé né mmu ηwe Εσωω nnό, “Me mbω gejeé ne Jakωb, nkií fό Εsao.”

Εσωω άπό fό ne angya

¹⁴ Εwένα déjógé mbω nnό yé? Nnό Εσωω apyε fό genό εyigé gelu cho? Cha-o. ¹⁵ Εσωω ajόό nya ne Mosis aké, “Me ngene nye meshwε ne bόό abi nkelege mangε meshwε, ne nlerege nye ulόό melu ne bόό abi nkelege manleré.” ¹⁶ Ndere εlúmbω, Εσωω ajyaá fό bόό ndere akwaá ákelege wω, yé ebelé gétúgé genό εyigé εbwό άpyεέ. Ji ajyaá bόό gétúgé meshwε ayi ji agene bόό. ¹⁷ Asá né mmu ηwe Εσωω nnό Εσωω ajόό ne Fεro aké, “Me mpyε wω alu mfwa gétúgé nkelege nnό nke ne wω nleré uto ba mbaá bόό ne nnό, mpyε ηgω wa ásané né malω mme meko.” ¹⁸ Ndere εlúmbω, Εσωω agene meshwε ne yéndémuú ayi ji akεlege ne achyεge mekpo meto mbaá yéndémuú ayi ji akεlege manchyεέ.

19 Ndere njóó mbò, enyú abifò dégígé nye me déké, “Ebege mbò ula nnó Èsòwò ámágé shulé bòó ndo né mbaá unó bi ebwó ápye? Ndé muú ákágé tene ukòlò ne Èsòwò nnó apyegé fò genó eyi ji akelege?” 20 Yémbò wò mekwaá òlu waá ayi òshugé Èsòwò meko? Gejégé meséé eyigé muú akwyege gekwilégé fò gegíí muú ayi akwyéé geji nnó, “Ulannó wò òkwyéé me nnó mbe na?” 21 Yé ewú ema ebe nnó muú ayi akwyegé ubi awyaá uto mansé nemé, akwyéé ujeé meséé upea, abelé gema nnó bíí kpaá ne afyéé menyéé wyéé, abelé eyi fò nnó ányégé menyéé wye yéndé bíí.

22 Gefógé genó eyina ntó ne Èsòwò apyéé. Ji abò ake aléré metòó usòó wuú ne bòó abi ápye gabo ne nnó apye ntó bòó ákaá uto bíí. Yémbò ji akóo metòó dòó ne bòó bimbò abi ji alerege nye ebwó metòó usòó wuú. Ebwó bina álu bòó abi elú me nno áchòó nye ebwó chòó. 23 Èsòwò apyembò ntó gétúgé ji abò alu manlere gekpekepegé ηgò wuú mbaá esé ako abi ji abelé me nnó agene esé meshwe. Esé bina ne délu bòó abi ji abòó me mbe ajyaá nnó débò ηgò, 24 yé elé esé abi ji akuú. Epófó wye lé eta bòó Jus ebwó ebwó, áku ntó bòó abi alá pò bòó Jus. 25 Ne elú wye ndere ji ajóó né mmu ηwe Hosya nnó, “Me nkúú nye bòó abi abò alá ápó fò bòó ba, nnó bòó ba, ne bòó abi me mbò nla mbòó gejeé ne ebwó wó, nkúú nye ebwó nnó bòó ba abi gejeé.” 26 Ne wye né mbaá ayi ji abò ajóó ne ebwó aké, “Enyú depò fò bòó ba, Èsòwò muú alu mebe akuú nye ebwó nnó baá ba.” 27 Asaya ajóó nya kenké atóó ne bòó Isrèli aké, “Yé bòó Isrèli ája ábé eké gesòó mbalé ebeé mega, elé ukeke bòó né geluage bwó ne átanege nye né efwyale gabo,

28 néndé Ɛsɔwɔ asɔɔ nyɛ mpa fa mme wáwá ne dama tɛ kwyakwya.” 29 Elú wyɛ ndere Asaya abɔ aɔɔ ntó aké, “Mbɔgé Ɛsɔwɔ ayi ábɔɔ utó uko abɛ danlyaa ɛsé mbeé upyáne ebifo, mbɔ bwyɛ ɛsé ntó abɔ ánómé, eké melɔ Sodom ne melɔ Gomɔra.”

Bɔɔ Israeli akámé fɔ abya melómélɔ wɔ

30 Déjɔgé mbɔ nnó né mecho ɛwéna yé? Nana déjɔge nnó bɔɔ abi alá pɔ bɔɔ Jus, ebwɔ abi abɔ alá ámmye fɔ mambɛ cho né mbɛ ushu Ɛsɔwɔ wɔ, Ɛsɔwɔ apyɛ ebwɔ atene cho né mbɛ ushu wuú gébégé áfyéé metɔɔ ne ji, 31 ɛwé bɔɔ Israeli bɔɔ abɔ ámmye nnó Ɛsɔwɔ ápyɛ ebwɔ ábé cho né mbɛ ushu wuú gétúgé ábélege ebɛ, áge fɔ meti mampye yéndégenó eyi ebɛ ejɔɔ wɔ. 32 Ulannó ebwɔ alá áge meti mambɛ cho né mbɛ ushu Ɛsɔwɔ wɔ? Elé gétúgé ebwɔ ammye mambɛ cho ɛwé alá fyéé fɔ metɔɔ ne ji wɔ. Ebwɔ áferé nnó ápyegé utɔɔ ulúúl akágé bɛé cho. Ndere elúmbɔ, ebwɔ ákparé né mfaá “Ntaá eníne nepyéé bɔɔ ákparege ákwene.” 33 Elú wyɛ ndere asame né mmu ηwe Ɛsɔwɔ nnó, “Gege me mbelege mbɔ ntaá né melɔ Sayɔn eníne nepyéé nyɛ ebwɔ ákparege, ɛtarave ɛwé epyéé nyɛ bɔɔ ákwene. Yémbɔ yéndémuú ayi áfyéé metɔɔ ne ji akpane fɔ mekpo unɔɔ.”

10

1 Anɔme ba, genó eyigé me nshyage ne metɔɔ wa meko ne mmyemenene ya mbaá Ɛsɔwɔ gétúgé bɔɔ ba gelu nnó Ɛsɔwɔ áferé ebwɔ né ɛfwyale gabo. 2 Me nkágé ngaré wáwálé nnó ebwɔ akpane gechyéé né depɔre Ɛsɔwɔ yémbɔ ebwɔ akágé fɔ ndere ebwɔ ábɔɔ mampyege utɔɔ Ɛsɔwɔ. 3 Ebwɔ

ákágé fò meti ewé Ɛsɔwɔ apyɛé bɔɔ abeé cho né mbe ushu wuú ne ammye elé mankwye ewé bwó meti mambɛ cho. Ɛwéna eléré nnó ákwɔlegé fò meti ewé Ɛsɔwɔ apyɛé bɔɔ abeé cho. ⁴ Kras anere yéndégenó eyi getome ne ebɛ nnó, yéndémuú ayi áfyɛé metɔɔ ne ji abe cho né mbe ushu Ɛsɔwɔ.

Yé muú fɔ apó ayi Ɛsɔwɔ álá aferege ji né ɛfwyale

⁵ Mosis asa ato ne meti ewe ebɛ epye bɔɔ abe cho aké, “Yéndémuú ayi ábélege mabɛ ako abɔɔ genwá.” ⁶ Yémbɔ ása né mmu ηwe Ɛsɔwɔ átoó ne meti ewé Ɛsɔwɔ apyɛ bɔɔ abi áfyɛé metɔɔ ne ji ábéé cho áké, wɔ ɔfyegé metɔɔ ne Ɛsɔwɔ nnó apyɛ wɔ ɔbe cho né mbe ushu wuú, “Ɖgígé fò né metɔɔ wye nnó, Ndé muú akwɔmé mbɔ nyɛ né mfaánebuú?” (Mmye ké mampye Kras ashulé mme.) ⁷ “Yé mangií nnó, Ndé muú ajyɛé mbɔ nyɛ né melɔ aló?” (Mmye ké mampye Kras akwilé né negbo.) ⁸ Genó eyigé ηwe Ɛsɔwɔ ajógé gelu nnó, “Mekomejɔɔ Ɛsɔwɔ alu kwókwólé ne wɔ, alu wɔ né ubɔ meno, alú ntó né mmu metɔɔ wyɛé.” Mmye ké mekomejɔɔ yina ayi agaré ndere bɔɔ áfyɛé metɔɔ ne Ɛsɔwɔ, ayi ɛsé dégaré nnó, ⁹ Wɔ ɔgarege ne meno wye nnó, “Jisɔs alu Ata,” ne ɔkamege ne metɔɔ wye nnó Ɛsɔwɔ apyɛ ji akwilé né negbo, ɔtanege nyɛ né ɛfwyale gabo. ¹⁰ Néndé défyɛé lé metɔɔ ne Ɛsɔwɔ ne débéé cho né mbe ushu wuú. Ne déshuúge eku ne mano sé ne détanegé né ɛfwyale gabo. ¹¹ Asá né ηwe Ɛsɔwɔ nnó, “Yéndémuú ayi áfyɛé metɔɔ ne ji akpane fò mekpo unɔɔ.” ¹² Anɔya apó, ne muú Jus ne muú Grek. Ɛsɔwɔ awu ama ne alu Ata ebwó ako. Ji achyegé gejamégé mejé mbaá bɔɔ ako abi ágige ji. ¹³ Asá né mmu ηwe Ɛsɔwɔ nnó, “Yéndémuú ayi

akuú mabɔ Ata nnó áféré ji né efwyale gabo, Ata aférege nyε ji atane né efwyale gabo.”

¹⁴ Epyémbɔ nnó ne bɔ́ ákuú muú fɔ nnó apoó ebwɔ́ mbɔ́gé alá fyéé metɔ́ ne ji wɔ́? Ne apyéé mbɔ́ nnó ne afyéé metɔ́ ne ji, mbɔ́gé alá au danwú muú fɔ́ agaré ebwɔ́ abya wuú? Ne apyembɔ́ nnó ne awu abya yimbɔ́ mbɔ́gé muú fɔ́ alá agaré ebwɔ́ abya wuú wɔ́? ¹⁵ Ne muú apyéé mbɔ́ nnó ne agaré ebwɔ́ mbɔ́gé alá atɔ́ ji wɔ́? Ásá né mmu ηwe Εσωωω nnó, “Uka bɔ́ abi áchwɔ́ ne abya melóméló ulɔ́ kpaá upwɔ́.” ¹⁶ Yémbɔ́ bɔ́ ako fɔ́ wɔ́ ákamé ne abya melóméló yina wɔ́, néndé Asaya ajɔ́ aké, “Ata ndé muú akamé ne mekomejɔ́ ayi εsé dégaré?” ¹⁷ Ndere elúmbɔ́, muú awuú elé abya melóméló ayi atome ne Kras, ne áfyéé metɔ́ ne ji ne muú awuú abya melóméló gébége muú fɔ́ aké agarege ji.

¹⁸ Yémbɔ́ gɔ́gé me ngií ηkwe, Nnó bɔ́ Jus awuú fɔ́ abya Kras wɔ́? Ngba, awu, néndé ása né ηwe Εσωωω nnó, “Bɔ́ mme meko awú mekomejɔ́ ayi ebwɔ́ agaré yéndé mbaá fa mme.” ¹⁹ Gɔ́gé mma ngií ηkwe. Nnó bɔ́ Isrēli ákaá fɔ́ ula mekomejɔ́ yina wɔ́? Mosis jimbɔ́ abɔ́ mbε ajɔ́ aké, “Me mmpye nyε enyú déshyage mamβε εké bɔ́ abi debɔ́ déferé nnó ápó yé melɔ́ fɔ́, mpyéé nyε matɔ́ ásɔ́ enyú ne bɔ́ abi alá ápó ne défɔ́ mankaá genó.” ²⁰ Ewyage, Asaya ajɔ́ afɔ́ wɔ́ aké, “Bɔ́ abi abɔ́ alá akεle me wɔ́, áge me. Nlere mmyε ya mbaá bɔ́ abi alá ágií me wɔ́.” ²¹ Yémbɔ́ ajɔ́ ato ne bɔ́ Isrēli aké, “Yéndé bi me nsame amu ya mankwyé depɔ́ ne bɔ́ bina nnó ákere εta wa yémbɔ́ ebwɔ́ ákεlege fɔ́ manwú me, apaá elé me paá.”

11

Ɛsɔwɔ ashya fɔ bɔɔ Israeli wɔ

¹ Genó ɛyigé me ngigé gelú nnó, Nnó Ɛsɔwɔ ashya bɔɔ bií? Chao! Me mbɔɔ nlú muú Israeli, mpyáne Abraham. Ntane né ntoné Benjamin. ² Ɛsɔwɔ ashya fɔ bɔɔ bií abi ji abɔɔ ajyaá wɔ. Ɛnyú delu danwú genó ɛyi mekomejɔɔ Ɛsɔwɔ ajɔɔ atome ne Elija? Ji abɔ anɛmmyɛ mbaá Ɛsɔwɔ atene ukɔɔ ne bɔɔ Israeli áké, ³ “Ata, ɛbwɔ áwá bɔɔ ɛkprávé byéé, ámu ulú upɛ byéé, me nla membií ne, ákelege manwá me.” ⁴ Ɛsɔwɔ ashúú ji meko áké ndé? Aké “Nwyaá dele bɔɔ ba akɛneama abi álá ato mano anógé Bal wɔ.” ⁵ Wɛmbɔ ntó ne ɛlu fina. Ukéé bɔɔ fɔ alu abi Ɛsɔwɔ ajyaá né ulɔɔ melu bií. ⁶ Mbɔgé élé gétúgé ulɔɔ melu bií ne ji ajyaá bɔɔ nnó ábé abií, ɛbyennó utɔɔ ulúúl fɔ wɔ upyɛé Ɛsɔwɔ ajyaá bɔɔ wɔ. Mbɔgé ɛbɔ ɛbɛ lé gétúgé utɔɔ ulúúl, ulɔɔ melu bií ufulé sé genó.

⁷ Gɛ na ne meɔwɔ ɛwéna ɛlú. Genó ɛyigé bɔɔ Israeli ákele ne ɛfófó agɛ geji wɔ. Bɔɔ abi Ɛsɔwɔ ajyaá ne agɛne geji. Ne abi álaá lu danɛge élé bɔɔ abi átoó makpo. Ákelegé fɔ manwú Ɛsɔwɔ agaré ɛbwɔ genó ɛyigé ji akelege nnó ɛbwɔ ápyɛ. ⁸ Ɛlú wɛ ndere ásamé né mmu nɛwɛ Ɛsɔwɔ nnó, “Ɛsɔwɔ apyɛé mataɔ bwɔ ákwe genje kpaá tɛ fina. Achyɛ ɛbwɔ amɛ ayi alá ákágé gɛ genó ne matu ayi alá awúú mbaá.” ⁹ Devid ajɔɔ ntó gefɔgé genó ɛyina áké, “Echyɛ menyéé ayi ɛbwɔ ányéé gébégé ɛpaá ábwólé mataá ayi ɛbwɔ ámbɔɔ ákwene wɛyé ne ntaá ɛniné ɛbwɔ ákparege wɛyé ákwe ágɛ ɛfwyale. ¹⁰ Echyɛ amé agilé ɛbwɔ ágé gé sé mbaá, meso áɔɔ ɛbwɔ, ne ɛfwyale ɛwé ɛbwɔ ágɛne ɛbɛ tɛ kwyakwya.”

11 Me mmagé gií ηkwe ayifó. Gébégé bọ́ Isrēli ákparé, nnó ákwe, nnó nekwe eníne mbọ nelu eníne ebwó alá ákágé kwilé sé téné? Chao! Épó fọ mbọ néndé gabo ayi ebwó ápyeé, ápoó lé nnó bọ́ abi alá pọ́ bọ́ Jus áge meti ewé Eṣṣwọ́ aferege ebwó né efwyale gabo, nnó epyeé mbọ́ bọ́ Isrēli áshyágé mambẹ ntó eké ebwó. ¹² Tε mbaá gabo ayi bọ́ Isrēli ápyeé áchwó ne mejé mbaá bọ́ mme, ne mankparé ayi ebwó ákparé áchwó ne gejamégé mejé mbaá bọ́ abi alá pọ́ bọ́ Jus, ferege yé gejamégé mejé ewé echwọ́ nyε gébégé bọ́ Jus abi álaá, áchogé nyε ne bọ́ ako abi áfyε metáó ne Kras.

Eṣṣwọ́ aferege bọ́ abi alá pọ́ bọ́ Jus né efwyale gabo

13 Me njógé ne enyú abi dela depọ́ bọ́ Jus. Tε mbaá me nlú ηgbá Kras eta nyú, nkaá nnó utọ́ bi Eṣṣwọ́ achyεé me nnó mpye uṣea geme, ¹⁴ mampye nnó me nge meti mpye bọ́ ba bọ́ Jus, áshyágé mambọ́ unó ulúúl ébi enyú déwyaá, nnó ndọ́ fọ́ mpyege mbọ́ Eṣṣwọ́ aferege nyε abifó né efwyale gabo. ¹⁵ Néndé gébégé Eṣṣwọ́ áshyá bọ́ Jus, apye bọ́ mme meko abε né nesọ́ ne ji. Nḁere elúmbó, gébégé Eṣṣwọ́ asege nyε bọ́ Jus nnó abε nesọ́ ne ji, ebεé mbọ́ nyε nnó? Ebεé eké ebwó abọ́ ágboó ne ákere né geṣwá.

16 Mbọ́gé maá gebage brεd eyi mbε alu genóge ukpea, ebyennó nto brεd meko alu genóge ukpea. Ne mbọ́gé maka genọ́ álu genóge ukpea, ebyennó mata genọ́ eyigé mbántó álu elé genóge ukpea. ¹⁷ Yémbọ́ mbọ́gé mata genọ́ olif eyigé apene mata ayifó ákọ́ ákwe, elú eké bọ́ Jus ne mbọ́gé áse mata genóge olif ayi alá ápéé wó ába né genọ́ eyigé

áπενέ, ελύ εκέ ενυύ abi déla pó βός Jus. Nδere mata yimbo ako ányuú manaá ami matanege né genoge olif eyigé áπene πene, mbontó ne Εσωω achyεge mejé mbaá βός bií ako. ¹⁸ Εκάγέ ενυύ abi délu εκέ mataá genós áyi ábalé bále débyage βός abi álu εκέ mataá genós áyi áκός ákwene. Depo ne ula bi dédoó εβωω εωωme. Ενυύ fó wó dégbare makaka genós eyina wó, elé makaka jii ne ágbaré ενυύ.

¹⁹ Muú nyú fó ákáγέ jó aké, “Mataá genós yimbo áκός ákwe nnó me nγε meti ncho mmye ne genós eyimbo.” ²⁰ Ελύ wáwálé, yémbο, kaá nnó εβwó áκός ákwe gétúγέ álá áfyεé metós ne Jisws wó ne ενυύ décho mmye ne geji gétúγέ défyεé metós ne Kras. Nδere ελύmbο, ékáγέ dépyεgé neηa begé elé ne εfο metós, ²¹ néndé mbοgé Εσωω ageé nya fó meshwe mbaá βός Jus abi alu εκέ mata genós yimbo ajiambós wó, défere nnó délyagé mamfyε metós ne Kras, ji age ne ενυύ meshwe? ²² Nδere ελύmbο, tege ulós melú Εσωω, ne chúchú ayi ji alerege βός abi ákwene. Yémbο ji alerege ενυύ galógáló mbοgé ενυύ déké défyεé wye metós nnó ji alerege ενυύ galógáló. Yémbο mbοgé ενυύ dela défyεé sé metós mbο, ji akorege ενυύ áfomé. ²³ Ne yé βός Isreli abifó ályaágé manshyagé nnó áfyεé fó metós ne Kras, Εσωω amagé se nye εβwó aba né malu ayi εβwó ábó alu mbembe néndé Εσωω awyaá uto mamba εβwó wyεé. ²⁴ Mbοgé ενυύ βός abi álá pó βός Jus, ενυύ abi delu εκέ mata genós olif eyigé álá απεé wó, áσω ενυύ ába né genós olif eyigé απene πene, né gefós eyigé akwaá álá alu danγε, ndere Εσωω apyεmbο, ελύ wáwálé nnó asele nye βός Isreli abi alu εκέ mata genós eyigémbο geji

ambóó ákere ába né genóó eyigémbó?

Εσωω αφερεγε nye bóó Isreli ako né εfwyale

²⁵ Αημε ba, genó gefó gelu bibii eyigé me nkelege nnó enyú dékaá nnó enyú déferege sé nnó dékaá dóó. Genó eyina gelu nnó bóó Isreli abi átoó mekpo, atóó nye f́ te kwyakwya. Εbwó átoó nye wye mekpo kpaá te bóó abi alá ṕ bóó Jus, abi Εσωω ajyaá ákamege ne meti ewé Εσωω apyeé bóó átenege cho né mbe ushu wuú. ²⁶ Na ne Εσωω aferege nye bóó Isreli ako né εfwyale, ndere ásamé né ηwe Εσωω nnó, “Muú ayi aferege bóó né εfwyale atanenge nye né Sayon, apye upyáne Jakób ulyaá nchye mampyege.” ²⁷ Ásá ntó nnó Ata aké, “Ge menomenyeé ewé me nyéé nye ne εbwó na gébége njige nte gabo bwó.” ²⁸ Né εgbe ewé abya melóméló, bóó Isreli alu bóó mawámé Εσωω gétúgé áshyá ji né galógáló áwe nyú. Né εgbe ewé manjya bóó, Εσωω ajya εbwó néndé ji abo gejeé ne εbwó dóó gétúgé genó eyigé anyémeno nnó apyeé ne ukwene ante bwó. ²⁹ Mbó ne elú néndé Εσωω akúgé muú, ne ájegé ji, genó gefó gepó eyi gekágé mankwaré metóó Εσωω. ³⁰ Né εgbe ewé nyú, mbe mbe enyú debó déwuú f́ ne Εσωω yémbó nana ji agené enyú meshwe gétúgé bóó Isreli alá áwuú f́ ji. ³¹ Wye né meti ewu gétúgé meshwe ayi Εσωω agene enyú, nana bóó Isreli ákelege f́ manwú ne Εσωω. Epyembó nnó Εσωω ntó agene nye εbwó meshwe. ³² Εσωω apye εbwó ako ábélégé f́ mabe jíí, εbwó álú eké bóó denó abi meti ela epó manlyáá gepugé denó. Ji apyembó nnó ji agene bóó ako meshwe.

Ngó Εσωω apwó amu bóó ákágé kad

³³ Εἰη Ἐσωω sé alɔ melu ne bɔ́o ako. Denɔa tíí ne defɔ́o etiré ji awyaá dépwɔ amu. Ndé muú akágé garé ula bi depɔ desɔ́gέ ji meno? Ndé muú akágé ndere ji apyέé depɔ tíí? ³⁴ Εἰú wyε ndere ásamé né ηwe Ἐσωω nnó, “Ndé muú akágé uferé Ἐσωω? Ne ndé muú akaá dɔ́o mambe muú ayi achyεge ji majyέé? ³⁵ Ndé muú achyέé me ji echyε nnó Ἐσωω ntó ashuú ji?” ³⁶ Ἐσωω ne akwyέé yéndégenó ne elé jíí ne apyέé nnó yéndégenó gekene, ne elé getu jíí ne yéndégenó gelu. Nɔ́a abe ne ji te kwyakwya ne kwyakwya Amen.

12

Chyεge genwáge nyú mbaá Ἐσωω ndere gepε eyigé gelu gebε

¹ Aηme ba, ndere unó bi ngarege enyú úlú wáwálé, mkpeage enyú nnó gétúgέ galógáló ayi Ἐσωω alerege, déchyέé gemεge nyú mbaá Ἐσωω ndere genógέ gepε eyi gelu gebε, eyigé débele ndere genóge ukpea mbaá Ἐσωω, eyi gepyέé metɔ́o egɔ́o ji. Ge meti ewé enyú débɔ́o manogέ Ἐσωω wáwálé na. ² Εκágé dema dépyεge unó eké bɔ́o mme. Gogέ Ἐσωω akwɔré genwáge nyú, achyέé enyú matɔ́o ayi make. Ebege mbɔ enyú dékágé nye genó eyigé Ἐσωω akεlege nnó enyú dépyεge, eyigé gelome, eyigé gegɔ́o ji metɔ́o ne gekwane.

³ Ne gétúgέ echyε ewé Ἐσωω achyέé me né ulɔ́o melu bíí, mkpeage enyú nnó ekágé muú nyú fɔ́o áferεge nnó ji aηea gemε apwɔ ndere ji alu. Muú aké aferεge genó eyi getome ne jimɔ́o, áférégέ né meti ewé elu cho ndere ji áfyέé metɔ́o ne Jisɔs. ⁴ Menyammyε sé álu ama ne awyaá gejamégέ upɔ,

yéndé gepo gewyaá ebi utóó. ⁵ Mbəntó ne esé yé élé esé delu gejame, dékwe eké menyammye ama gétúgé déchomé mmye ne Kras, ne yéndémuú sé alige mmye ne nte. ⁶ Esowə né uló melu bií achyεé yéndémuú sé ewuú echyε. Yéndémuú agbaré echyε wuú chanéné. Mbəgé achyεé wə echyε ewé əgarege mekomejó wuú, garege ndere ofyεé metó ne ji, ⁷ mbəgé elú lé mampyεge utóó bií, pyεge chanéné, mbəgé elú lé manlere, lerege chanéné, ⁸ mbəgé elú lé mamfyε bəó eshyε, fyεge ebwó eshyε chanéné, mbəgé elú lé echyε manchyεge, achyεge byage-byage, mbəgé elú lé mampógé bəó, poóge ne metóó wyε meko, muú ayi agene bəó meshwε, agene ne metóó megəmegə.

⁹ Bəgé gejeé eyigé wáwálé ne ate, paágé unó nchyε, gbarege unó ulóúló ne eshyε. ¹⁰ Bəgé gejeé ne ate aηme ndere débəó ne bəó ula gepú nyú, kpagé gechyεé manógé ate. ¹¹ Pyεgé utóó nyú débεgé ne gepwa, pyεgé utóó Ata ne matóó nyú mako. ¹² Bεgé ne nechóchó né genó eyigé enyú déneré metóó wyε. Kógé metóó né efwyale ewé enyú dégene. Nεgé wyε mmye yéndégébé. ¹³ Chyεgé unó ebifə ebi enyú déwyaá mbaá ate bəó Esowə abi alu mbya. Nenεgé manombi nyú mbaá aηkéé.

¹⁴ Nεgemmye nnó Esowə ájé bəó abi ámmyé amu ne enyú. Dénεge fə nnó Esowə alere ebwó utonkwa, nege lé nnó Esowə ájé bwó jéle. ¹⁵ Bεge metóó megómégó ne bəó abi awyaá metóó megómégó. Bεge ne mesome metóó ne bəó abi awyaá mesome. ¹⁶ Bεge nesə ne ate. Ekágé débwege mmye, chogé mmye ne bəó abi áshulege gemεge bwó mme. Ekágé déferege nnó dékaá dəó.

17 Muú apyεgέ enyú gabo, ekágé déshuú ji. Pyεgέ lé unó bi yéndémuú aselé nnó úlú cho. 18 Eβεgέ kókogé, né εgβε εwέ nyú mmyεge nnó déβε nesó ne yéndémuú. 19 Aημε ba, muú apyεgέ enyú genó gebo, déshugé fó amu. Lyagé Εsωω ne ashuú muú yimbó amu néndé áσá né mmu ηwe Εsωω nnó, “Ata aké amu mashugé elé aya, ne me nshugé nye amu.” 20 Yémbó pyεgέ ndere asamé né mmu ηwe Εsωω nnó, “Mbógé mesa aké ammyεέ bós mawámé nyú, chyεgέ εbwó menyεέ, mmwólé manaá εκέ εpyεέ εbwó, chyεgέ εbwó genó εyigé anyuú. Déké dépyεέ mbó, elú εκέ dénegege bwó ujéje mewε né mekpo ne mmyε εgboó nye εbwó.” 21 Dékamege nchyε ase enyú uto, mmyεge nnó galógáló nyú ase uto nchyε.

13

Bós áwúgέ ne ákpakpa bwó

1 Yéndémuú awúgέ ne bós kpakpa abi ηgómna áchyεέ εbwó utó, néndé muú ákágé be fó muú kpaá bós ayi Εsωω álá ákame wó. Ne Εsωω ne áfyεέ ákpakpa meló ako. 2 Ndere elúmbó, yéndémuú ayi átenege ukóló ne ákpakpa meló, átenege mbó lé ukóló ne bós abi Εsωω áfyεέ nnó ábé. Ne yéndémuú ayi átenege ukóló, ákuú mbó elé unós mpa ne geme jíí. 3 Bós kpakpa áfelegé fó ame mbaá bós abi ápyε unó bi úlú cho, áfelegé elé mbaá abi ápyε gabo. Ndere elúmbó, pyεge yé genó εyigé εbwó ákelege ne εbwó áfege nye wó. 4 Néndé εbwó álú elé bós utós Εsωω, ápyεέ utós né galógáló nyú. Ne mbógé wó opyεge gyε, óbó mamfógé εbwó néndé utó bi Εsωω achyεέ εbwó upó fó detu. Εbwó alu bós

utṓ Ἐσωῶ ne áchyege éfwyale ndere Ἐσωῶ akélege mbaá bṓ́ abi ápyeé gabo. ⁵ Ndere elúmbṓ, débṓ manwúgé ne ákpakpa melṓ, epṓ́fṓ gétúgé dékelege mambo éfwyale ewú ewú wṓ́, elé gétúgé dékelege ntó mampyege genó eyigé matṓ́ nyú ágarege nnó gelu cho.

⁶ Getú eyigémbṓ ntó ne enyú déchyege ηkamakpo, néndé ákpakpa melṓ álú lé bṓ́ utṓ́ Ἐσωῶ ndere ápyeé unó bí ebwṓ́ ábṓ́ mampye. ⁷ Chyege ebwṓ́ unó bi úlú ebi bwṓ́. Mbṓ́gé elé ηka makpo ne ebwṓ́ ákelege chyege ebwṓ́. Mbṓ́gé elé ηka matu yé eyi unó bi enyú déwyaá ne ebwṓ́ ákelege nnó déchyeé, chyege ebwṓ́. Mbṓ́gé ákelege nnó déwúgé ne ebwṓ́, wúgé ne ebwṓ́. Mbṓ́gé énogé ne ebwṓ́ akélege, nógé ebwṓ́.

Ndere muú abṓ́ mambṓ ne nte menme

⁸ Yéndemuú nyú ákwṓ́ ujwṓ́ bií uko. Ne ujwṓ́ ebi débṓ́ mankwṓ́ elé mambṓ́ gejeé ne ate aηme. Muú ayi abṓ́́ gejeé ne ate aηme, apyeé mbṓ́ elé genó eyigé ebe ejṓ́. ⁹ Ebe ewé eké, “Muú akwege fṓ́ ulṓ́, muú awágé fṓ́ nte muú, muú ájogé fṓ́ ejṓ́, muú áfyege ame né genóge nte,” ne mabe ayi fṓ́ mako, ácho aji né ebe ema, ewé eké, “Gbógé ne nte menme wyéé ndere ṓgboṓ ne geme jyéé.” ¹⁰ Muú abṓ́́ gejeé ne nte menme, apyeé fṓ́ ji gabo. Ndere elúmbṓ́, muú aké abṓ́́ gejeé ne nte menme apyeé mbṓ́ lé yéndegenó eyigé ebe ejṓ́.

¹¹ Debṓ́ mampyege wyembṓ́ néndé dékaá gefṓ́ge gébé eyigé esé délu mbṓ́ wyé. Gébé gekwane eyi débṓ́ mampeé geja, néndé gébé eyigé esé détanegé né éfwyale gabo gela kwṓ́kwṓ́lé gepwṓ́ ndere gebṓ́ gelú mbembṓ́ ayi défyéé metṓ́́ ne Jisṓ́

fyéé. ¹² Elá gáchyεέ utuú ubyε. Elá gáchyεέ bií ujyaá. Délyaá unó bi bɔ́ ab́yεé né gemua, défyε unó ummyε εbi Εσωω achyεge démmyε ummyε bií gbɔ́. ¹³ Dépyεgé unó chanéné ndere bɔ́ abi ab́yε unó bií gbɔ́. Lyagé mapaá mabomabo, dényúgé f́ mmɔ́ dékwene. Lyagé unó bi ugboó mmyε. Déwamégé f́ ne atε, désagé f́ metɔ́ nnó bɔ́ abɔ́ unó apwɔ́ enyú. ¹⁴ Chyεgé gemεge nyú geko mbaá Ata Jisɔs Kras, délyaá manferege ndere dépyε mmyε ekwilegé enyu mampyε ubobo unó bi menyammyε ákelege.

14

Muú ayi ábené né depɔ́ré Εσωω, ne ayi álá ábené wɔ́

¹ Ségé muú ayi álá bene né depɔ́ré Εσωω wɔ́, dényεégé f́ mbeé ne ji né genó εyi ji áferege, yé gelú cho yé gelú gyéé. ² Muú ayi fɔ́, metɔ́ εwé ji afyεé ne Εσωω εgarége ji nnó anyεgé yéndégenó. Yémbɔ́ muú ayi álá bené né depɔ́ré Εσωω wɔ́, metɔ́ εwuú εgarége ji nnó anyéggé lé ulá. ³ Ne ékágé muú ayi anyεé yéndégenó, ábyágé ayi álá anyεé. Ne ékágé muú ayi álá anyεé yéndégenó ajógé nnó ayi anyεé yéndégenó alu gyéé, néndé Εσωω ase ji ntó nnó alú muú wuú. ⁴ Wɔ́ olú waá ayi ójógé nnó maá utɔ́ muú yicha alu gyéé? Muú ayi abɔ́ maá utɔ́ yimbɔ́ ne ákágé garé mbógé alu gyéé yé alu cho. Ne abεé nyε cho néndé Εσωω apyε nyε ji atene cho.

⁵ Bɔ́ abifɔ́ áferege nnó bií uma uηea gemε upwɔ́ εbifɔ́ ne abifɔ́ áferege nnó yé bií bi uηea gemε upwɔ́ nte upó. Yéndémuú abɔ́ mamféré né metɔ́ wuú akaá genó εyi gelú cho. ⁶ Bɔ́ abi áferé nnó bií

uma un̄ea gema upw̄o ebif̄o, ápyemb̄o manógé Ata. B̄oó abi anyéé yéndégenó, apyéé mb̄o manógé Ata néndé ebw̄o achyegé matame mbaá Es̄ow̄o gétúgé menyéé yimb̄o ne anyé. B̄oó abi áshyá manyé uf̄oó menyéé ebif̄o, ápyemb̄o manógé Ata ne achyegé ntó Es̄ow̄o matame. ⁷ Yé muú sé f̄o apó mebe, mampyege elé unó bi ji akelage. Ne yé muú sé f̄o ntó ayi akelage nnó agboó néndé mb̄o ne ji akelage apó. ⁸ Yé mb̄ogé esé débegé abe elú elé nnó dénógé Ata. Ne yé mb̄ogé dégbo lé gboó elú lé nnó dénógé Ata. Ndere elúmb̄o, yé délu abe yé dégbó délu lé b̄oó Es̄ow̄o. ⁹ Né gétú eyigémb̄o Kras agbó, ne akwilé né negbo nnó ji abe Ata mbaá b̄oó abi álu abe ne abi agboó. ¹⁰ Ulannó yé ne w̄o ogaregé nte men̄me nnó alu gyéé? Yé w̄o ntó ulannó ne w̄o ōbyaá nte men̄me wyéé? Esé ako détenege nye né mbe ushu Es̄ow̄o, as̄o mpa sé. ¹¹ Asá né ηwe Es̄ow̄o nnó, “Ata aké te mbaá me nlú wáwálé, yéndémuú atome nye mano né mbe ushu wa, ne yéndémuú agarége nye ne meno wuú nnó, me nlú Es̄ow̄o.” ¹² Nderé elúmb̄o, yéndémuú sé jimb̄oó agaregé nye Es̄ow̄o ama mpa ndere ji apyéé ne genwá jíí.

¹³ Gétú eyigémb̄o, déb̄o manlyaá mangarege nnó muú yina alu cho ayina alu gyéé. Yémb̄o tóge eshye mange nnó ékágé dépye genó eyi gépyéé nte men̄me yif̄o akparé yé nnó ákpé né gabo. ¹⁴ Me, ndere muú ayi nchomé mmye ne Ata Jis̄os, nkaá nnó yé menyéé f̄o ayi alu, ála apó f̄o pópó apó. Yémb̄o muú ákamege nnó gefoge menyéé ayif̄o apó f̄o pópó, ebyennó apó f̄o pópó né eta wuú. ¹⁵ Ne mb̄ogé genó eyigé w̄o ōnyéé gepyéé aηme abif̄o áb̄oó efwyale né met̄oó, ebyennó w̄o ōlerege f̄o gejeé. Ékágé gétúgé genó eyigé w̄o ōnyéé ōcho nte men̄me

wyεé muú Kras agboó ntó gétú jí. ¹⁶ Ékágé apyεé genó eyigé oféré nnó gelú cho, mbogé gepye nnó nte menme wyε apyε gabo. Opyege mbó bóó ákage chao mabó nyú bóó Εσωω, ¹⁷ néndé gefwa eyigé Εσωω ágbárege, gebóó fó genó mampye ne manyégé ne manyúgé wó. Elé mampye unó bi ulú cho, mambes ne bóó, ne mambes ne metóó megomego, unó bi Mendoó Ukpea echyεgé. ¹⁸ Ne muú aké apyεé utóó Kras né gefóó eyi, apyεé metóó εγóó Εσωω ne bóó ntó áfεgé nyε jí.

¹⁹ Ndere elúmbó, débó mafye mekpo mampyεgé lé unó bi uchwoó ne nesó ne démmye nnó εsé défyεgé ate aηme eshyε né depóré Εσωω. ²⁰ Ékágé gétúgé menyéé ochó unó bi Εσωω apyεé. Yéndé genó eyigé ányéé gelú pópó. Yémbó elú gyéé manyé yéndégenó eyi gepye nte menme yifó akwe né gabo. ²¹ Elú galógáló nnó wó olyaá manyégé menya, manyúgé mmóó yé mampyεgé yéndégenó eyi gékágé pyε nte menme wyε akwe né gabo. ²² Ndere elúmbó, ékágé olyaá nnó muú fó akaá genó eyigé wó okamé né mechó ewéna, yémbó wyε lé enyú ne Εσωω ne dékage kaá geji. Metóó megomego εβε ne muú ayi álá shulege fó ndo né gemε jí gétúgé apyε genó eyigé jí akaá nnó gelú cho. ²³ Yémbó muú abεgé ne dembyó né unó bi jí anyéé, Εσωω agaré nnó akwe mpa, gétúgé ányé unó bi mbó ayi álá kamé fó nnó elú cho nnó jí anyé ubi wó. Ne yéndégenó eyigé muú apyεé ayi álá kamé nnó gelu cho élé gabo.

15

Bóó Kras ápyεgé lé unó bi ugóó ate aηme metóó

¹ Esé abi débene né depore Esowò, debo mampógé abi alá béné wó né unó bi ebwò ápye gyéé, ebi ujw-erege ebwò mankaá. Dépyegé fó lé unó bi ugóó esé ambóó metóó. ² Yéndemuú sé apyegé genó eyi gegóó ate aḡme metóó nnó ebwò ábene né depore Esowò né galógáló bwó nnó ebwò áwe. ³ Néndé yé Kras apyéé fó unó bi ugóó lé jimboó metóó wó. Yémbò, ndere ásamé né ḡwe Esowò nnó, “Mashye ayi bóó áshyéé wò áshulé me né mmye.” ⁴ Yéndé genó eyigé ásamé nya né mmu ḡwe Esowò, ása geji nnó gechyéé esé majyéé, nnó ndere mekomejóó Esowò apyéé nnó esé dékógé metóó, ne nnó esé détenege ne eshye né depore Esowò. Esé dénegege metóó nnó Esowò apye nye unó bi ji anyémeno. ⁵ Nnenemmye nnó Esowò muú apyéé enyú dékógé metóó ne détenege ne eshye né depò etií, apóó enyú débè meko ama ne ate ndere dékwòlege gekáge neke Kras Jisòs, ⁶ nnó enyú ako chóncho né meko ama défège nye Esowò muú alu nte Ata sé Jisòs Kras.

Abya melóméló alu ayi bóó Jus ne bóó abi alá ápó bóó Jus

⁷ Ségé yé ate, ndere Kras asele enyú. Dépyegé mbò, bóó áfège nye Esowò. ⁸ Me ngarege enyú nnó Kras achwó póó esé bóó Jus, manlere nnó Esowò apyéé genó eyigé ajóó nnó apyéé, nnó genó eyigé ji anyémeno ne ukwene ante se getane wáwálé, ⁹ nnó bóó abi alá pó bóó Jus, áfègé Esowò né meshwe ayi ji agene ebwó. Elú wyé ndere ásamé né mmu ḡwe Esowò nnó, “Ndere elúmbò me nfège nye wò né geluage bóó abi alá ápó bóó Jus, nkwane nye makwa nféé wó.” ¹⁰ Ama ása ntó nnó, “Enyú abi dela depò bóó Jus, bege ne nechóchó chóncho ne bóó

Ἐσωθῶ.” ¹¹ Ama ása ntó nnó, “Ἐnyú bṵ́ abi dela pṵ́ bṵ́ Jus, fεge Ata. Bṵ́ ako afέé ji.” ¹² Ne Asaya ajṵ́ ntó aké, “Mpyáne Jesse achwṵ́ nyε, ne abέé nyε mfwa mbaá bṵ́ abi álá pṵ́ bṵ́ Jus, ne εbwṵ́ ánegege nyε metṵ́ ne ji.”

¹³ Nnenemmyε nnó Ἐσωθῶ muú apyέé enyú dénegege metṵ́ ne ji, apyε enyú débε ne nechóchó gejamegejame ne nesṵ́ ndere défyέé metṵ́ ne ji ne nnó utó Mendoó Ukpea upyε metṵ́ εwé déneré mbṵ́ εwéné.

Pṵ́l agaré ula bi ji ásáme ηwe yina

¹⁴ Aημε ba, me mbṵ́ nkaá chánéné nnó enyú ambṵ́ delṵ́me melu dṵ́. Nkaá ntó nnó enyú dewyaá defṵ́ ne yéndémuú nyú ákágé chyέé nte majyέé. ¹⁵ Yémbṵ́ né mmu ηwe yina, nsa enyú unó fṵ́ mpṵ́ ne εfṵ́ nnó mpyε enyú détege ubi. Me mbṵ́ nsa mpṵ́ ne εfṵ́ gétúgé galógál ayi Ἐσωθῶ álére me, ¹⁶ me nsame unó bina néndé Ἐσωθῶ apyε nnó me mbε muú utṵ́ Kras Jisṵ́s mbaá bṵ́ abi álá pṵ́ bṵ́ Jus. Me mpyέé utṵ́ εba ndere mempyε upε, mangarege abya melómélṵ́ ayi atane mbaá Ἐσωθῶ né mbaá bṵ́ abi álá pṵ́ bṵ́ Jus, nnó εbwṵ́ ábé ndere εchyε εwé Ἐσωθῶ akame mansε, εwé Mendoó Ukpea εpyέé nnó εβε genógé ukpea mbaá Ἐσωθῶ. ¹⁷ Me nwyaá gepṵ́ge né utṵ́ bi me mpyέé mbaá Ἐσωθῶ gétúgé nchomé mmyε ne Kras Jisṵ́s. ¹⁸ Nkágé do fṵ́ εbwṵ́ εwṵ́me né genó eyigé cha ekósé nnó Kras apṵ́ me nnó gétúgé mekomejṵ́ ayi mangaré ne unó bi mpyέé, bṵ́ abi álá pṵ́ bṵ́ Jus áwuú ne Ἐσωθῶ nana, ¹⁹ né utó gepṵ́ge ufelekpa ne utó Mendoó Ukpea. Ndere εlúmbṵ́, ṵ́lṵ́ né Jerosale ókwṵ́né né gebágé mewaá Ilirikum, nke me nnere mangaré

abya melóméló Kras ewu. ²⁰ Elú me me metóó nnó me ngarege abya melóméló Kras né mbaá ayi yé muú fó alá lú dangaré, nnó ekágé ebé eké nte nege gepú mfaá nebomé eníne muú ayicha afyé. ²¹ Elú wyé ndere ásámé né mmu ηwe Εσωω nnó, “Bóó abi alá alu dangaré ebwó abya wuú agene nyé ji, ne abi alá alu danwú depó eti détomé ne ji, ákaágé nyé.” ²² Gége genó eyi gegbéé me gejame ndó nla chwó fó ngé enyú wó.

Pal ashuu manjye ge bóó Εσωω né melo Rom

²³ Yémbó nana ayi nnere utóó ba né uba mewaá bina ne te mbaá me nshyage me né gejamégé aηme manchwó ge enyú, ²⁴ nferé nnó nte nege nyé eféé ngé enyú gébégé nké njyéé Spén nnó mbe ne enyú mboó ndóó, enyú dépoó me njye mbe ne neke na. ²⁵ Yémbó nana njyéé kpe Jerosale manjye chyéé echye mbaá bóó Εσωω abi alu ewú. ²⁶ Néndé metóó εγó bóó Εσωω né ubaá mewaá Masedonia ne Akaya, achwó ηka mampoó ubya bóó né geluage bóó Εσωω né Jerosale. ²⁷ Metóó εγó ebwó mampye mbó. Elú eké ujwóó ne ebwó anyéé bóó Jus néndé te mbaá bóó Jus ápyéé ebwó abóó mejé ewé abya melóméló achwóó ne ewú, ebwó ntó age nnó elú galógáló mampoó ebwó ne ηka. ²⁸ Ne gébégé me nnerege nyé mansε ηka yina eyi ate aηme achwóó ne nchyege mbaá ubya bóó bimbó, nkoógé nyé manjye Spén ne nte nege nyé eféé né Rom. ²⁹ Nkaá nnó me nchwóge ge nyú, nchwóó nyé ne gekpekepegé méjé ewé Kras achyegé enyú.

³⁰ Aηme ba, gétúgé metóó ewé esé défyéé ne Ata Jisós Kras ne gétúgé Mendoó Ukpea epye esé débóó gejeé ne ate, nkpeage enyú nnó décho mbwa ne

me dénnenémmye mbaá Εσωω gétú ya. ³¹ Nεgέ mmye nnó mbəgέ bəó abi álá fyεé metəó ne Ata né Judiya wó apyεge me, Ata afere me né amu bwó ne nnó bəó Εσωω né melə Jerosale ákamé manse εchye ewé me nchwəó εbwó ne ewú. ³² Dépyεgέ mbə, mbəgέ Εσωω ákamege, me nchwəó ewú ne nechóchó, me ne enyú chóncho défyε nyε ate εshye. ³³ Nnεnemmye nnó Εσωω muú apyεé εsé débεé né nesə abε ne enyú. Amen.

16

Pəl aló matame mbaá bəó Εσωω né Rom

¹ Nkelege mampye enyú dékaá nnó Fobe, menme sé ayi mendée awyaá gepə gelógéló. Ji alu mempoó né εchomelé bəó Jisəs né melə Senkrea. ² Ndere ji achwəó ewu sεgέ ji ndere bəó Jisəs ásele nte menme. Pógé ji né yéndégenó eyigέ ji akεlegέ néndé ji apoo me gejamégé bəó yé me ntó.

³ Tamegέ Priska εbwó ne Akwila. Εbwó ácho mbwa ne me dépyεé utó Kras Jisəs. ⁴ Ela dachyεé mbə áchye gemεge bwó getú ya. Me ntame εbwó yé machomélé bəó Jisəs ayi álu né gebagé mewaa bəó abi álá pə bəó Jus átame ntó εbwó. ⁵ Tamage ntó εchomelé bəó Jisəs abi anywerege né gepúge εbwó.

Tamegέ ntó Epenetus mejeé wa ayi ngbóo ne ji. Ji alu muú mbε ayi akame ne Kras né gebagé mewaa Esya. ⁶ Tamege Mεri muú apyε utó ne εshye né galógáló nyú. ⁷ Tamegέ Andronikəs ne Junias ate bəó melə wa. Εbwó abə alú né denə chóncho ne me. Εbwó ábó me mbε ácho mmye ne Kras gemεgέ nnó me ncho. Εbwó álú bəó abi áwyaá enógé né geluage ángbá Kras.

⁸ Tamegé Amplatōs nte meημε ayi ngbóo ne ji dǎó gétúgé déchomé mmye ne Ata. ⁹ Tamegé Ubanōs nte meημε ayi apye utǎó Kras chóncho ne esé ne Stakys mejeé wa ngbóo ne ji. ¹⁰ Tamegé Apelis muú aleré wáwálé nnó ji alú muú Kras. Tamegé ntó ula gepúgé Aristobolos. ¹¹ Tamegé Herōdyōn muú melō wa. Tamegé ntó abi álu bǎó Jisōs né ula gepúgé Nasisōs.

¹² Tamegé Trifana ne Trifōsa. Andée bina ápyeé utǎó Ata ne eshye. Tamegé Pesis, mejeé wa ayi gejeé. Mendée ayina apye utǎó Ata ne eshye.

¹³ Tamegé Rufōs muú Ata ajyaá. Tamegé ntó mma awuú muú aselé me ndere maá awuú. ¹⁴ Tamegé Asinkritōs ne Filēgōn, ne Hēmes ne Patrobas ne Hēmas ne aημε abifō abi álu ne ebwó. ¹⁵ Tamegé Filologōs ne Julya ne Nerōs ne meηmo wuú ayi mendée ne Olymfas ne bǎó Esōwō ako abi alu ne ebwó.

¹⁶ Tyagé ate ne gejeé. Machomele bǎó Kras ako áyi álu wé áló enyú matamé.

Pǎl achyéé bǎó Kras né Rom kwyakwya majyéé

¹⁷ Aημε ba, nnene enyú mmye nnó dese gébé ne bǎó abi áchwǎó ne áηgya, ne ábúlége matǎó bǎó abi áfyē metǎó ne Kras. Ebwó álerege unó bi cha ebi ula upó fǎ unó bi bǎó Kras. Bege tete ne ebwó.

¹⁸ Ufǎó bǎó bina ápye fǎ utǎó Ata sé Kras. Apye lé unó bi ebwó áwuú chanéné. Aselé gelóge mejǎó ne mejǎó dembwǎlé ánywaá bǎó abi matǎó bwó álu dada. ¹⁹ Yéndemuú Kras akaá nnó enyú dépye unó bi abya melóméló áké enyú dépyege. Gétú eyigēmbō metǎó egǎó me ne enyú. Yémbō nkelege nnó enyú débē ne déηga nnó dépyege uno ulǎúú,

ne nkẹlege ntó nnó débe chinj ékágé dépyeégé unó nchye. ²⁰ Ela dachyeeé, Esowò muú apyeé esé débeé nesò ne ate apye nyé enyú depwòò danchomeló, ji ala eké déjyaré ne uka.

Nnennemye nnó Ata sé Jisòs Kras aleré enyú galógáló.

²¹ Timòti nte muú ayi mpyeé utòò uluá ne ji atamegé enyú. Lukias ne Jasòn ne Sosipata ate bòò melò wa álóò ntó enyú matame.

²² Me Tetiyòs muú mpógé Pòl mansa ηwe ayina, nlóò enyú matamé ndere muú ayi áchomé mmye ne Ata.

²³ Gayòs muú ábelé me, ne echomele bòò Jisòs abi anywerege né gepú ji álóò enyú matame. Erastus muú ábélege ηka melò ne menme sé Kwatòs álóò enyú matame. ²⁴ [Nnennemye nnó Ata Jisòs Kras alerege enyú galógáló.]

Pòl afegé Esowò né kwyakwya malò ηwe yina

²⁵ Déchye Esowò ηgò. Ji akaágé pye enyú détené ne eshye né metòò ewé enyú défyéé ne Jisòs Kras ndere me ngaré enyú depòré Kras né abya melóméló. Ne abya melóméló yina alu lé genó eyigé Esowò ábelé nya bibií te gachií. ²⁶ Yémbò nana Esowò aleré gbàḡḡḡ unò bi ji abò abelé bibií. Esowò muú alá agboó fò ajóò nnó dégaré unò bi bòò ekpávè bií ábò ásamé mbaá bòò mme meko nnó áfyéé metòò ne Esowò ne áwúgé ne ji.

²⁷ Ngò abe ne Esowò te kwyakwya. Ji mbií ne awyaá dēḡga deko. Ebe mbò, gétúgé genó eyigé Jisòs Kras apyeé. Amen.

Ν_{WE} menomeny_{EE} mek_E
New Testament in Denya (CM:anv:Denya)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Denya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Denya

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
c1c6a10b-c0b1-5242-bb46-153e2e25ddc7